

„Először ládákbán temettük a halottakat, aztán már csak lepedőben...”

(Írásunk a 3—4. oldalon)

Jó halál?

„Mors bona, nihil aliud” — fordítja ki a latin mondást Illyés Gyula versének címe, s maga az élet is, ha valami végső bölcsességgel szeretnék földet morzsolni. A költőt aligha lehet elfogultsággal vádolni, amikor a mostani helyzetre illő első versszakot olvassuk: „Mivel nincs túlvilág, sem Kárhozat, sem Üdv s már / nem is lehet a régi módon, / hisz amit rontani lehet, késéssel is bár / elrontva a hinni-tudókon”. Mégis tudjuk, hogy valóban nem adatott meg a jó halál, s nemcsak azért, mert a jelző anakronisztikus a jelzett szó előtt, hanem amiatt is, mert sejtjük, valami végképp lezárult.

Hivatkozhatunk a történelem eljövendő ítéletére, amelyet nem zavar majd az emberközeliség, a benneélés megszenvedett vagy megszokott hétköznapi, hiszen ezek kinek-kinek helyzete, vérmérséklete szerint teszik majd és tették már korszakká egy politikus nevét. Azét, aki utolsó éveiben maga láthatta a körülötte változó világot, tetteinek, eszméinek, hatásának viszonylagosságát, politikájának megméretettségét. Ezzel együtt talán érezhette, hogy jó előre elkészített nekrológjából miként kopnak ki jelzők, maradnak el mondatok, alakulnak át bekezdések. S persze, főleg azok, akik majd elmondják e beszédet.

Illyés maga is fanyar szellemmel próbálja megérteni a nemlét patikamerlegét, amikor sok-sok évvel ezelőtt megkérdezi: „S mi a legfőbb jó a világban? / A végső oltalom! a jó vég! *ezt ígérte / vallás, feleség, vagyon, állam*”. Így, természetesen, a mors bona, a jó halál a válasz. Ha megadatik, azzal, ha nem, hiányával. S lehet bár indulatokkal közeledni egy sírhoz, lehet magasztalni, vagy éppen megalázni tényit, tevékenységet, de egyet mégsem lehet: hatása, valós jelentősége megértése nélkül továbbgondolni jelent és jövőt. Mert a gyászinduló méltóság-teljes és szomorú zenéje csupán rövid ideig engedi meg, hogy lassan járjunk, kimérten menjünk útunkon. Az idő nincs tekintettel, de talán jobb is, hogy nem merengésre, hanem határozott és céltudatos lépésekre ösztönöz.

Az egyik szempontjából azonban mégis van valami végső, nagy és igaz tanulsága a kortárs halálának: nevel és figyelmeztet önmagunkra, amire kötelezően oda kell figyelnünk. Ha jó halál nem is adatik meg senkinek, ne remélje a holnap nélküli márt, a megvett, megalkudott jelent. Politikai elkötelezettségtől függetlenül is látnia kell mindenkinek, hogy a történelmet nem személyi titkárok írják, és nem tankönyvek közvetítik, hanem azok a nemzeti és egyetemes folyamatok, amelyeket az Uraltól a Kárpát-medencéig saját bőrén érez egy nép, s vele az egész emberiség. Az pedig valóban keveseknek adatik meg, hogy új-jukat úgy tartsák a nemzet ütőerő, ahogy a hónapok és hónaputatók megkívánják, s persze, ahogy maga a nemzet időtlenül és életre szánt bölcsességgel elvárja.

Nem több és nem kevesebb, amit minden felelős politikustól kér a magyarság, mint az időtálló hétköznapi tettei. Nincsenek bennünk előítéletek, ha megszólalnak értünk, de igenis hinni kell bennük, hogy magunkban is hiessünk. Nem illúziók, nem elhiit féligazságok avatják emberré a választottakat, nem fégyver és fenyegetés teszi azzá a kijelöltet. Mert aki vállalja önmagát és vállalja szerepét, számíthat rá, hogy lesznek tapsra tárul és ököllé formálódó ujjak. Nem hit, vagy hitetlenség mérí a cselekedetek súlyát, nem szó az emberség megértett mélységét és valóságát. Nincs recept, vagy iskola, mert az idő maga az, tanulságaival és könyörtelenségével.

Az idő pedig mégis minden politikuskak ott liheg a hátában, a tegnapi nyugalmából felébredő kétségekben, a hónapok járatlan, de nem járhatatlan jövőjében. Elmúlunk, és halálunk csak nekünk magunknak lehet jó halál, mindenki másnak pusztá tény, adat marad. Avagy talán mégsem? Mégis inkább higgyünk Illyésnek: „...mivel nincs túlvilág, se jó, se rossz remény-lét, / sem ítélet s nem is kell, / de mert hű kétkedők, vég-ső jutalom-félét / kiérdemlünk az életünkkel”?!
Tóttós Gábor

Gyászjelentés

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Országgyűlése, Elnöki Tanácsa, Minisztertanácsa mély megrendüléssel és fájdalommal tudatja, hogy Kádár János, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalmak kiemelkedő személyisége hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt.

Kádár János, az MSZMP nyugalmazott elnöke, több mint három évtizeden át első-

titkára, illetve főtitkára, az Elnöki Tanács tagja, országgyűlési képviselő, korábban két ízben miniszterelnök, olyan politikus volt, aki egész életét, tudását, tapasztalatát és erejét mindenkori a magyar nép, a dolgozók boldogulását, az ország szocialista átalakítását szolgáló küzdelemnek szentelte. Megegyezésre törekvő emberségével, reformkezdeményezésekkel nehéz időszakokban törekvései mellé tudta állí-

tani az ország haladó erőit, majd népünk túlnyomó többségét, elismerést szerzett külföldön is a magyar szocializmus ügyének.

Kádár János kimagasló államférfi volt. Életútja, egész munkássága magyar nép azon törekvéseit szolgálta, amelyek a társadalmi közmegegyezés talaján, a reformpolitika segítségével eljuttathatják országunkat a felemelkedéshez. Kádár János neve és emléke él-

ni fog a kommunisták, a magyar nép, az emberek emlékezetében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága
A Magyar Népköztársaság Országgyűlése
A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa
A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa

Meghalt Kádár János

Valamennyi nagy nyugati hírügynökség néhány perccel az MTI közleménye után gyors hírből jelentette, hogy elhunyt Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt volt elnöke. A szocialista országok hírügynökségei közül elsőként a NDK távirati irodája, az ADN közölte a hírt. A TASZSZ szovjet hírügynökség egy órával Kádár János elhunyt után számolt be a magyar vezető haláláról.

Az első értékelést Kádár János politikai szerepéről a Reuter brit hírügynökség budapesti irodája adta. A többi nyugati hírügynökséghez hasonlóan, a nemzetközi jelentőségű pályafutás kezdetét a Reuter is 1956-tól számítja. Fogalmazása szerint Kádár János, akit „a magyarok jó része ámulónak tartott az 1956-os felkelés leverése után”, fokozatosan tekintélyt szerzett azzal, hogy Magyarországon a legliberálisabb és legnyitottabb társadalmat teremtette meg Kelet-Európában.

A politikai pálya megrajzolásakor a nyugati hírszolgálati irodák egységesen úgy fogalmaztak, hogy az ötvenes évek végén megkezdett és a hatvanas években kiterjesztett óvatos reformok a következő évtizedben hozták meg eredményüket. Az 1968-ban meghirdetett új gazdasági mechanizmust valamennyi nagy nyugati hírügynökség az akkori idők legtávolabbi menő kelet-európai változtatásának nevezi. A nyugatnémet DPA szerint a reformmal Magyarország egyre inkább megnyílt a Nyugat felé. Az AP amerikai hírügynökség úgy fogalmazott, hogy Kádár János „reformjai a hetvenes években előrevetítették azt a modernizációt, amelyet Mihail Gorbacsov most szorgalmaz a Szovjetunióban: a piacgazdaság bevezetését, a centralizálás csökkentését, a nagyobb versenyt, a gazdaságtalan állami vállalatoktól való megszabadulást”. Az AFP francia hírügynökség ehhez hozzáteszi: „a gazdasági reformokért cserében Kádár János Moszkva töretlen külpolitikai szövetségese lett, és soha semmi engedményt nem tett az ideológia terén.

A magyar gazdaság a nyolcvanas évtizedekben nehéz helyzetbe jutott. A Reuter szerint ennek egyik fő oka az volt, hogy „Kádár a nyugati kölcsönöket inkább az elavult ipar feltámasztására, semmint a szerkezetváltásra fordította”. A gazdasági nehézségek és az egyre erősödő demokratizálási követelések vezettek ahhoz, hogy 1988 májusában helyére Grósz Károly került, majd 1989 áprilisában Kádár Jánost valamennyi párttisztviseléséből felmentették.

A hírügynökségek külön kitérnek Kádár János és Nagy Imre kapcsolatára. Emlékeztetnek rá, hogy a június 16-i újratemetés gyakorlatilag az 1958-ban kivégzett Nagy Imre politikai rehabilitálását jelentette, és Kádár is „kénytelen volt kijelenteni: Nagy Imre tragédiája az én tragédiám is”. Az AP és a Reuter kiemelte azt, hogy Kádár János éppen azon a napon hunyt el, amikor a magyar Legfelsőbb Bíróság napirendre tűzte annak az óvásnak a tárgyalását, amelyet a legfőbb ügyész nyújtott be Nagy Imre és társai ellen folytatott büntetőügyben. A Reuter úgy fogalmazott: „a Legfelsőbb Bíróság várhatóan a legnagyobb csapást fogja mérni Nagy Imre jogi rehabilitálásával arra a régi stílusú kommunizmusra, amelyet (Kádár János) képviselt”.

Az MTI külföldi tudósítóinak első jelentései szerint az NSZK országos rádióadója, a Deutschlandfunk, a belgrádi rádió és a spanyol televízió tíz órás híradásában vezető hírként közölte Kádár János halálát. A szovjet Majak rádióállomás és a Stimme der DDR nevű keletnémet adó egy órával később rövid tényhírből jelentette a magyar politikus elhunytát.

Phenjanban felálltak

Román belügy a magyar ügy?

Magyar és román felszólalás hangzott el csütörtökön Phenjanban a XIII. Világifjúsági Találkozó emberi jogi vitaközpontjában. A délelőtti felszólalók sorában az utolsók közt kapott szót Forrai István. Beszédének szövegét előző éjjel módosításokkal elfogadta a magyar VIT-küldöttség huszonegy tagú vezetősége. A kínai diákokkal szolidaritást vállaló finn kiáltvány támogatása után ez volt a második fontos politikai okmány, amelyben egységes álláspontra jutottak a magyar VIT-küldöttség különböző szervezeteket képviselő tagjai. A tereben feszült figyelemmel hallgatott Forrai István elmondta, hogy a magyar küldöttség véleménye szerint az emberi jogok érvényesítése teremtheti meg a szabad, független, az állampolgároknak egyenlő esélyeket biztosító élet kereteit a Föld minden országában, ami nem lehet csupán egy ország belügye. Rámutatott, hogy a magyar fiatalokat megdöbbentették a Kínában lezajlott események. Mint hangsúlyozta: szörnyű dolog, hogy a húszadik század végén éppen egy szocialista országban öljenek meg embereket gondolkodásmódjuk miatt.

Az 1956-os magyarországi felkelés tapasztalatai is azt mutatják, hogy a fegyverek erejével nem lehet megváltoztatni az emberek gondolkodását — jelentette ki a felszólaló. Utána röviden az emberi jogok romániai megsértéséről beszélt. Példák említése nélkül szólt arról is, hogy a VIT rendezvényei sajnálatosan jól bizonyítják az emberi jogok témáinak időszerségét.

folytatás a 2. oldalon

Van, aki kommunista, én optimista vagyok

Kilátásaink Hyo Kyung Jeong dél-koreai gazdaságtörténész szerint

— Honnan indult Dél-Korea a hatvanas években? Milyen ipari háttérrel rendelkezett?

— Gyakorlatilag semmink sem volt, egyáltalán nem rendelkezett az ország infrastruktúrával. Teljes politikai bizonytalanságban éltünk, annak a nézedelemek nem volt jövőképe. A helyzet 1963-ban változott meg, amikor katonai kormány vette át az irányítást. Az erősen centralizált hatalom elsődleges feladatának az infrastruktúra mielőbbi kiépítését tekintette. Ehhez nagy összegű kölcsönöket vettünk fel az Egyesült Államoktól. Tíz évi megfeszített munkával sikerült rendbetenni és továbbfejleszteni az úthálózatot, a városokban és falvakban létrehozni az elektromos áramszolgáltatást.

Az első lépés tehát a könnyűipar fejlesztése volt, de tíz év alatt nyilvánvalóvá vált, hogy szükség van nehéziparra. Ehhez azonban újabb kölcsönök kellenek...

— Ki akart pénzt befektetni egy ázsiai országban?

— Főleg az Egyesült Államok, de Japán is. Nagy kölcsönöket vettünk fel magas kamatra és gazdaságunk teljesen függő helyzetbe került. A kölcsönző országok határozták meg, illetve befolyásolták a lényeges gazdaságpolitikai döntéseket.

A hetvenes évekre a megerősödött gazdaság egyben politikai stabilitást is előidézt, ami nem kis részben a hazai burzsoáziának volt köszönhető. Mostanra a politikai szabadság egyre nagyobb. Az ötvenesek még szegények voltak, a mai

huszon-harminc évesek már nem tudják, mi a nyomor. Ugyanakkor a diákság és a diákokhoz csatlakozó középosztály nagyobb politikai befolyást akar gyakorolni. Nem minden a pénz. Nagyon fontos, hogy ezzel a mozgalommal már a munkások is szimpatizálnak. A diákok kritizálják a kormánypolitikát, nem értenek egyet az exportorientált elképzelésekkel. Szerintem mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy nem lehetünk függetlenek a nemzetközi piactól, ugyanakkor jogos a fiatalok egyenlőséget követelő, kozmopolita programja. Egyesek a skandináv modell követését tartják ideálisnak, sőt vannak olyanok, akik kommunista berendezkedést követelnek. Ami engem illet, optimista vagyok, bár próbálom reálisan szemlélni a helyzetet. Az erős politikai kontroll nem kellemes, de célravezető. A pillanatnyi politikai lehetőségek nem túl tágak, Korea vagy a Japán példát követi, vagy a skandináv modellt, de elképzelhető diktatorikus vezetés is. Abban, hogy végül is mi történik, meghatározó szerepet fog játszani a politikai tapasztaltság, illetve tapasztalatlanosság, márpedig a fiataloknak nincs nagy gyakorlatuk.

— Magyarországon sok szempontból hasonló a helyzet ahhoz, amelyen Koreában volt húsz évvel ezelőtt. Milyen megoldást lát a magyar problémák orvoslására?

— Valóban nehéz most Önöknek, de a helyzetük korántsem olyan bonyolult, mint a miénk volt. Politikai szem-

pontból biztosan nem. A gazdasági feltételek ugyanakkor megváltoztak, de azt gondolom, érdemes a latin-amerikai országokra figyelniük, mert sokat tanulhatnak.

— Ön szerint ezt a rendkívül szétzilált gazdaságot rendbe lehet tenni diktatúra bevezetése nélkül?

— A kérdés nagyon jó, és nehéz rá felelősségteljesen válaszolni. Azt hiszem, elkerülhető a diktatúra a politikai előrehaladás olyan stádiumában, ahol Önök jelenleg tartanak. Véleményem szerint van járható út, bár természetesen nem szükséges ezt választani. Az első és legfontosabb dolog a politikai stabilizáció, mégpedig demokráciában. Ehhez a hazai középosztályra kell támaszkodniuk és aktivizálni kell a munkásokat. De gyakorlatilag ezzel egyidőben meg kell kezdeni az infrastruktúra fejlesztését, ugyanis infrastruktúra nélkül nincs ipar. A politikai stabilizáció után a gazdaságra kell koncentrálni. Amíg nem késő. A megfelelő tőkéhez szükséges a bankok liberalizálása, a piac felszabadítása. Ugyanakkor nagyon lényeges a megfelelő társadalmi háttér, folyamatos párbeszédet kell kialakítani a munkásokkal. Nem szabad megfélemlíteni a fiatal generációt, a lehetőségek biztosításáról, a megfelelő képzésről.

*

Az elmúlt egy évben az ország lakossága egyre borúlátóbban szemléli a kormány gazdasági törekvéseit. Külön-

sen igaz ez a fiatal, képzett, városban lakó értelmiségiekre, akik egyre pesszimistábbak, és úgy vélik, hogy a testület nem tesz meg mindent a bajok orvoslására. Az elmúlt fél évben jelentősen megnőtt azoknak a száma, akik képtelennek tartják a kormányt a gazdasági gondok megoldására. A diplomásoknál ez a szám 30%-kal emelkedett, de a középfokú végzettségűeknél is 13%-kal nőtt.

Az sem mellékes, hogy ez év tavaszán a közvélemény sokkal súlyosabbnak ítélte meg az ország gazdasági helyzetét, mint az elmúlt év bármelyik időszakában. 1988 novemberében a megkérdezettek 36%-a értékelte válságként gazdasági helyzetünket, míg idén tavasszal ez az arány már 48% volt. A lakosság jelentős része az év további részében sem számít jelentős javulásra, 48%-uk úgy véli, hogy a helyzet 1989 végéig tovább romlik.

Ebben a rendkívül bonyolult helyzetben, amikor a közvéleményt elsősorban a választási előkészületek, a lehetséges kimenetek foglalkoztatják, nem szabad megfeledkezni a gazdasági bajokról. Az persze nyilvánvaló, hogy a politikai élet liberalizálódása már eddig is jelentősen javította az ország nemzetközi megítélését és bizonyos, hogy vámkedvezményeket, kölcsönöket a jelenlegi helyzetben csak a politikai reform következtetés végrehajtásával remélhetünk.

Mátay Mónika

A parány arányai

A közelgő Bush-látogatással összefüggésben élénk érdeklődés kísér Magyarországot és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok alakulását. A Kereskedelmi Minisztérium szerint alig több mint tíz év alatt 56 millió dollárról 314 millió dollárra nőtt a magyar export, az import pedig 136 millió dollárról 212 millió dollárra emelkedett. Így 1988-ban Magyarország teljes exportjából az Egyesült Államok 3,1 százalékkal részesedett, amely a nyolcadik hely a rangsorban. Hazánk teljes importjából pedig 2,2 százalékat tesz ki az amerikai áruk, s ezzel a tizedik helyen állnak az import partnerek között. 1989-ben folytatódik a kereskedelem bővülése; az év első négy hónapjában összesen 147 millió dollár értékű áru cserélt gazdát.

A magyar export áruszerkezetében legnagyobb részt, mintegy 36 százalékat az alapanyagok, félkésztermékek, 35 százalékat a fogyasztási cikkek, 20 százalékat a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek képviselik. A magyar behozatalban 53 százalékat az alapanyagok, félkésztermékek, 29 százalékat a gépek, berendezések, 9 százalékat a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek tesznek ki. Ez utóbbi struktúrája az elmúlt egy-két évben alakult ki ily módon, korábban az alapanyagok, félkésztermékek csak 40, a mezőgazdasági és élelmiszeripari cikkek viszont 18 százaléknyi arányt képviseltek.

Az Egyesült Államokba irányuló főbb magyar exportcikk a textilipari, konfekcióipari, gépipari, járműipari termékek, húskonzervek, izzólámpák, alumíniumipari félgyártmányok, cipők, hengerek, gyógyszerek, gyógyszer-alapanyagok, sűrített gyümölcslel, üveg, üvegáru. A főbb magyar importcikk elektronikai és műszeripari berendezések, alkatrészek, vegyi anyagok, vegyipari gépek, berendezések, gyógyszer és gyógyszer-alapanyagok, haszonjármű-alkatrészek, szőja, valamint kukorica-vetőmag. Ez idő szerint 20 magyarországi és 4 egyesült államokbeli székelyi vegyesvállalat működik, s további 30–35 létesítéséről tárgyalnak a partnerek. Budapesten 15, a tengerentúli ország nagyvárosaiban 17 magyar vállalat nyitott irodát, továbbá a Magyar Nemzeti Bank, a Malév és az Ibusz.

A legnagyobb kedvezményes elbánás már a korábbi években is számottevően javította a kereskedelmi kapcsolatokat, hosszabb távra szóló megadása tartósabb együttműködést teremthet; az általános vámpreferencia (GSP) tovább bővítheti az Egyesült Államokba irányuló exportunkat. A 4–5 millió dolláros vámmegtakarításon túl ez esélyt teremt arra is, hogy más országokban is elnyerjük a vámpreferenciát.

(MTI)

2

D Á T U M

1989. július 7.

Phenjanban felálltak

Román belügy a magyar ügy?

folytatás az 1. oldalról

A beszédet a jelenlévő olasz, lengyel és szovjet képviselők helyükről felállva, hosszantartó tapssal fogadták.

A román Kommunista Ifjúsági Szövetség tanácsának tagja, soron kívül szót kérve, azonnal válaszolt a magyar állásfoglalásra. Beszédében azt mondta, hogy a magyarok által érintett témáknak semmi köze sincs a csütörtöki tanácskozás napirendjéhez. Azzal vádolta hazánkat, hogy a beavatkozás mögött hátsó szándékok rejlenek. Végetzetül kifejtette, hogy a magyar felszólalás idegen a fesztiválmozgalom és az anti-imperialista szolidaritás eszméitől.

Közvetlenül a román beszéd után az olasz küldöttség veze-

tője, Roberto Cuillo kért szót. Rövid beszédében elmondta, hogy a jelenlévők közül senki sem nevezi belügyekbe való beavatkozásnak, ha az anti-imperialista szolidaritás jegyében a chilei juntának, a dél-afrikai apartheid-rendszernek, vagy Li Peng kormányának politikai gyakorlatát bírálják. Véleménye szerint a magyar küldöttség ugyanezen elvek alapján ítéli el az emberi jogok romániai megsértését — ami nem mond ellent a szolidaritás eszméjének.

Néhány perccel később elhangzott a román küldöttség emberi jogi kérdésekről előre megírt állásfoglalása is, amely név nélkül bírálta egyes szocialista országok, illetve ifjúsági szervezetek politikai gyakorlatát.

Magyar javaslat Genfben

Tilalom a bizalomért

A nemzetközi viszonyok alakulásának kedvező lehetőségét megragadva, a magyar leszerelési küldöttség javaslatot terjesztett elő Genfben a radiológiai fegyverek teljes tilalmának és a nukleáris létesítmények elleni támadás betiltásának a tárgyában.

A Leszerelési Értekezlet csütörtöki ülésén felszólaló Varga István nagykövet rámutatott: A politikai együttműködés terén, különösen európai viszonylatban elért eredményeket jelentős leszerelési meg-

állapodásokkal kell alátámasztani.

Radiológiai fegyverek még nincsenek, de megjelenésük megakadályozása a bizalom megteremtését és erősítését szolgáló intézkedés volna. A hosszú ideje folyó tárgyalások eredményeként, egyes részleteket illetően, már széles körű egyetértés van kialakulva. Erre épül az a javaslat, amelyet a magyar küldöttség vezetője előterjesztett. Az indítvány az eddigi eredmények összegzéséből igyekszik utat nyitni a további előrelépésnek.

Koordinált terrorizmus?

Első ízben tartottak közvetlen megbeszélést szovjet és amerikai szakemberek a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemről. A The Washington Post című lap csütörtöki beszámolója szerint június 26-27-én Moszkvában volt az eddig nem ismeretett találkozó, amelyen közös akciók lehetőségéről és információcseréről tárgyaltak. Az amerikai küldöttséget Morris Busby, a terrorizmus elleni tevékenységet irányító külügyminisztériumi koordinátor, míg a szovjet delegációt Jurij Bjabakov, a külügyminisztérium jogi osztályának főnöke vezette.

Hogy újra barátok legyünk

A lengyel menekültek sorsáról

— Egymásra vagyunk utalva, a magyar és a lengyel nép a történelem viharában leginkább csak egymásra számíthatott eddig is — mondta a magyarul kitűnően beszélő Tadeusz Olszanski, a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ igazgatója. A megállapítás szerdán hangzott el a boglárlellel tanács-csal közösen tartott sajtótájékoztatón, melynek helye a Lengyel Kulturális Központ, témája pedig a magyarországi lengyel menekültek sorsa, illetve első idekerülésük ötvenedik évfordulójának tiszteletére rendezendő ünnepségsorozat volt.

Július közepétől szeptember végéig tart a tervek szerint a nagyszabású program, kiállításokkal, történések tanácskozással, barátságos nagygyűléssel és a boglári szürettel kombinálva, Augusztus 20-án a magyar—lengyel barátság napok

Kelet — Nyugat

Kapcsolat és új viszony

Mihail Gorbacsov, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöke csütörtökön befejezte franciaországi látogatását. Dél-előtt még egy, utolsó megbeszélést tartott Francois Mitterrand elnökkel, majd Strasbourgba repült. Először fordult elő, hogy egy szocialista ország, s mindjárt a legnagyobb, államfője hivatalos látogatást tett és beszédet mondott az eddig csak nyugati országokat tömörítő Európa Tanács előtt.

A nagy érdeklődéssel várt megnyilatkozás Európa nyugati és keleti felének új viszonyáról szólt.

Szerdán este egy másik, protokolláris premierre került sor. A szovjet elnöki párt vendéglátója, Mitterrand elnök és felesége nem az Elysée-palota fényes termeiben, hanem párizsi magánlakásán fogadta szűk körű vacsorára. A vacsorán a két páron kívül csak egy-egy tolmács vett részt és sem a

megvitatott témákról, sőt még az éterdről sem közöltek semmit.

Szerdán találkozott Gorbacsov Georges Marchais-val, az FKP főtitkárával is. A francia pártvezető tájékoztatása szerint a Szovjetunióban folyó peresztrojkaról, a leszerelésről és a francia-szovjet viszonyról volt szó. Az FKP teljes támogatásáról biztosította a szovjet társadalmi és politikai élet átalakítását, mondta Marchais.

Horthy-korszaknál talán kínos lett volna beismerni: akkor is történtek pozitív események?!

S hogy tényleg történtek, arra bizonyítékként két, a boglári városi tanács által kiadott kötetet is bemutatnak a sajtótájékoztatón, melyeket e témákról írtak. Franciszek Budzinski Lengyel gimnázium és liceum, valamint Laczko András Menekülés a Jövőért című könyveit. A lengyel menekültek magyarországi sorsáról dokumentumfilm is készült, Szűcs László, a film rendezője bejelentette, hogy az ötrészes sorozatot a Magyar Televízió várhatóan szeptember közepétől mutatja be.

Tadeusz Olszanski szavaival kezdtem tudósításomat, azzal is fejezem be. Véleménye szerint ez a rendezvénysorozat azért is fontos, hogy az utóbbi időben kissé megfakult magyar—lengyel barátság új fényt kaphasson.

Wagner Dezső

HALÁLPOLKA*

Hozzál kásmírkendőőt!

— Nekem a búcsú fajt leginkább. Pedig még nem sejtetem, hova kerülünk. Úgy volt, hogy Pécsre megyünk repülőteret egyengetni, mert azt a németek felszántották, az oroszok meg használni akarták. Akkor Nagybjomnál állt a front. Én nem fogtam fel tragikusan a dolgot. Jó, megyünk. Négy-öt napra vagy egy hétre. Elvégezzük a porciókat és hazajövünk. Arra is számítottunk, hogy a lovakat meg a szekereket elveszik, ez nem volt ritkaság akkoriban. Majd összefog akkor az a tizenhat család, akiket elszóltattak Lippórol. Legfeljebb visszagyalogolunk.

Mindent kiszámítottunk, csak arra nem gondoltunk, hogy hazudnak nekünk. A mi falunkban megvetették a hazug embert, és nagyon számon tartották az ígéreteket. Az uram, a Péter talán megérezte, hogy valami szörnyűség készül, mert azon a hajnalon igen nehezen kelt fel, pedig nem volt egy lusta ember. Négykor kellett talákoznunk az utca végén, ahol olyan széles, mint egy tér. Sötét volt, kiléptem az udvarra, a hó tetejére ólmos eső esett. Na ez kell nekünk... És az uram nem

*Részlet egy készülő műből

akart felkelni. — Gyerünk — mondtam, — miránk nem várnak, majd elmennek nélkünk, s aztán tovább zaklatnak bennünket! — Na, akkor leült az ágy szélére és lehajtotta a fejét. Én meg csak készülődtem. A szomszéd szobában aludt a Mutter meg a négyéves kislányom. Azt hittem, ők még semmiről se tudnak. Olyan hirtelen jött az egész. De egyszer csak a Mutter kijött, akkor meg kellett mondanom, mi most elme gyünk. A kislányom is megsejtett valamit. Remegve sírt. Én meg ráztam a férjem: Miért lógatod az orrod? Örülj, hogy megszöktél a katonaságtól, most együtt megyünk és Gyertyaszentelőre már itthon leszünk! — Én már többet nem — hajtogatta. — Én ugyan már nem. — Na elég! Megfogtam és a laborhoz lódtítottam. Mosakodj és gyerünk! Még most is elszorul a torkom, ha erre gondolok. — Egyél valamit! — Nem ment le semmi a torkán. Ez már elgondolkodtatott engem. Ez valamit érez. — De nem értem rá sokáig tűnődni, mert anyám is elkezdett jajveszékkelni. Miért mentek ebben a cudar időben? Kinek van lelke ahhoz, hogy ilyenkor titeket munkára rendeljen? A kislányunk, az Emma meg mellette

didergett a rékljében. Lábai libabőrösen remegtek, s egyszerűen csak valami szörnyű üvöltéssel jajgatni kezdett: Ki fészül, ki öltöztet engem, ha te elmész? — Mert akkor már ő is felfogta, nekünk menni kell. — Én. Én kislányom, mondtam, most is felöltöztetlek, gyere! — És ahogy szoktam ünnepnapokon, felöltöztettem bő szoknyába, blúzba, a fejére kiskendőt kötöttem, csak a nyakravaló kásmírkendőőt nem találtam. És már nagyon ideges voltam. A kaput folyton zörgették, indulás! Végignéztam a lányom. Mint vasámap a kis sváb-lányok, olyan volt. Már elcsendesedett. Én még visszakiáltottam, miután megcsókoltam:

Jövök ám nemsokára! — Ekkor olyan gyengeség fogott el, hogy megsédültem. Az uram kapott el. Menjünk már! Most ő sürgetett. És ahogy kiléptünk a sötétbe még hallottam a kislányomat: Hozzál nekem Pécsről kásmírkendőőt! Szépet, hogy...

Jöttek a kísérők, szekérre ültünk. Bent a városban az első dolguk volt, hogy elkülönítették a nőket és a férfiakat. Gyánús volt az is, hogy nem kapunk munkát, csak újabb és újabb csoportok jöttek a barakkba. Egyszer akartam menni, hogy ennalót viszek az uramnak, de az őt visszatolt. Majd kap ő, ne törődjek vele. Még egyszer találkoztunk, Sza-

badkán. Akkor már egy napot utaztunk lezárt vagonban. Ott megállt a szerelvény. Talán vizet vett a gőzmozdony, minket is a kúthoz engedtek órséggel, hogy megtöltsük az ivókannákat. Akkor láttam az egyik ajtóban egy férfi fejét, kimagaslott a többi közül: Péter! Van ennalót?! — Nincs!... De már rohantam a mi vagonunkhoz, hogy a batyumból adjak neki, és akkor sipolt a vonat, meg-rándultak a vagonok, és már nem láttam a férjemet. Soha többé nem láttam.

Hát... Kint, amikor egy kázkusbeli kisvárosban kiszálltunk, örömmel sírtunk. Furcsa? Dehát mi ötvenen voltunk

egy vagonban, és már ott megtöltük egymást, mert bűdösek voltunk, tetvesek és szürkék a piszoktól. Hosszú körmeinkkel véresre vakartuk a testünket. Ezért örültünk a hideg barakknak, a fagyos deszkáknak, mert kiszabadultunk a bűzből, az idegesítő dörömbölésből, amiben egy hónapig részünk volt. És örültünk, hogy megnyírnak bennünket. Talán még azt is elfogadtam volna, hogy levágják a karomat, mert könnyebbülhettem volna, mert könnyebbülni akartam, hogy minél kevesebb terhet hordjanak a lábaim, pedig akkor azt hiszem negyvenkiló voltam. Sovány, inas, alacsony, és én örültem, mert reméltem, hogy ez a kis test sokat kibír. Mindent ki kell neki bírni. Aki ilyen kiszolgáltatott helyzetbe kerül, talán ismeri ezt az érzést. Vagy hiába mondom? Pedig igaz, mint a Biblia.

És ástunk. Ástunk. Két méter mély, két méter hosszú, egy méter széles árok volt a norma. Fagyos földben. Leves, egy kis kenyér, néha mócsingos hús, és avas szalonna. Ez volt az étel. De én mondogattam magamnak: Neked innen haza kell menned! Lányod van, anyád van, férjed van! Akarod kell, és akkor sikerül! — Ha meghalt valaki közülünk, akkor is azt mormoltam imádság közben: Te ezt nem teheted, neked kásmírkendőőt kell vinned az Emmának... Először ládákban tettük a halottakat, aztán már csak lepedőkben. Tavasszal alkonyatkor virágot is tet-

folytatás a 4. oldalon

„Jóvátételi munkán” az Uralban

1989. július 7.

D Á T U M

3

Soha ne felejtse:

Maga ennek a rendszernek nem áldozata, hanem ellensége...

(Egy csésze kávé Tamás Istvánál, a Bonyhádi Cipőgyár 1956-os Munkástanácsának Elnökénél)

A meghívást a mai vizitára már áprilisban megkaptam, amikor egy bajtársi találkozó összehozásában segédkeztem Kováts Tibor bátyámnak — a Zománcárugyár 1956-ban bebörtönzött főkönyvelőjének. Az apropót épp kiszabadulásuk 30. évfordulója szolgáltatta. Listája és útmutatója segítségével jutottam el Bonyhádra, a Nádasdi út 5. sz. alá, és ismerem meg Tamás Istvánt, a kapott listán szereplő társaság egyetlen, még élő tagját.

Szikár, magas férfi. Haját az idő már fehérre lúgozta, de tekintete még acélos. Benne a meghurcoltatások okozhatta stigmáknak nyomát sem lelem. Megtörhetetlen „fajta”. Széles mozdulatokkal invitál a teraszra. Apró, madárcsontú asszonyka lép hozzánk nyájasan, s az elmaradhatatlan kávét kínálja. Köszönettel fogadjuk mindketten, miáltal az árnyékba telepszünk.

— Korábbra vártam — törtem meg a csendet. Tudja, az én koromban már farsztó a várakozás. De tudtam, hogy eljön!

Pár szavas, udvarias magyarázkodás következett az én részemről, majd kezdetét vette a beszélgető múltidézés. Kérdéseimet már jó előre eljuttattam hozzá, így azok nem érthetők felkészületlenül.

— Pista bátyám, a sors furcsa fricskájának tűnik, hogy

Önt, aki 1944. december 14-én másodmagával megszervezte Bonyhádon a Kommunista Pártot (ami 28 fővel meg is alakult!), hogy Önt választották meg 1956-ban a Bonyhádi Cipőgyár Munkástanácsának Elnökévé is. Mennyi volt ebben a törvényszerűség?

— Az emberek ismertek, tisztelték, hisz megszakítással ugyan, de 1924-től dolgoztam a gyárban. Pétermann alatt (a volt tulajdonos) az 1921-es esztendőben egy esztendeig inas is itt voltam. A segédlevél megszerzése után, amit Farkas Ferencnél kaptam, mint cipész, megint csak ide jöttem vissza. Aktív tagja voltam a szakszervezetnek, s mint bizalmi, ha kellett szavamat is hallattam. (Pétermann alatt éppúgy, mint a későbbi kommunista igazgatóval szemben.) A szervezeti-lenség (fejléttség) már-már eluralkodni látszott. A munkások jogos elégedetlensége, anyaghiány, aránytalan normák jellemezték a gyár életét, amikor eljutottak hozzánk a budapesti tüntetések információi. Ez itt helyben, csak olaj volt a tűzre.

Azon nyomban életre hívtuk a gyár Munkástanácsát. (Ez egyébként a Nagy Imre-kormány rendeletével egybevágó volt!) E tevékenységben Osztermayer, (őt különben T.I. teljes nevével soha sem említik! B.B.) a kommunista gyár-igazgató is részt vett. Amikor leváltottuk, s forrónak éreztük a légkört maga körül, nyugatra disszidált. Engem pedig a

gyár dolgozói a Munkástanács Elnökévé választottak.

— Hogyan debütált elnöként?

— Valójában egyedül sohasem döntöttem így az, hogy én voltam az elnök inkább csak formális volt. Az én véleményem csak egy volt a többiből, noha súlya érezhetően nyomott a latban.

— Melyek voltak az első lépések, vagy ahogy a múltkor öntől hallottam, hogyan „indultak”?

— Helyi követeléseink előterjesztése mellett, legfontosabb teendőnk a területi Munkástanács megszervezése és létrehozása volt. Jóembereim — ők már a pártszervezésében is segítettek! —, most sem hagytak cserben. Csatlakozott hozzánk a helyi parasztság is. Így vált lehetővé, hogy eljutot-

A talpszélvarró gépnél
1956

tunk a bányavidékre is, úgy-mint a Hidas és Nagymányok Bányaiüzemekbe. Tájékoztattuk a Bonyhád-környék valamennyi emberét. Megindulhatott az addigi hibák felszámolása. A gyár dolgozói igazgatójuknak akartak, de maradtam a Munkástanács elnökének. Tevékenységünkről Budapesten, a Villamos Művek székházában adtam számot. Itt volt ugyanis a Budapesti MT székhelye. Igazgatónak a Budapestről jött Halász Józsefet nevezték ki. Hazatérve, 1957 tavaszán tartóztattak le. A vád: államellenes szervezkedés, a kommunista igazgató leváltása.

Ítélet: 2 év 6 hónap. A budapesti Gyűjtőfogház lakója lettem. A műhelyben dolgoztam, a szakmában. Társaimat szerzetést szórták az ország börtöneibe, de én maradtam. Később az asztalos műhelybe tettek. Úram, én ott sem panaszkodtam, pedig hát, sokan azt a munkát sem bírták. Kapcsolataim? A Tibort ismeri. A többiek — hisz a nevüket tudja —, már nem élnek. Bolygatni őket halottaikban, nem kenyerem. (Itt kell megkövetnem a kedves és érdeklődő olvasót, azért, mert a névsor közzétételére — meghatalmazás hiányában — módomban nincs, ám amennyiben a jövő erre vonatkozólag névvel szolgálna, úgy lelkem rajta, hogy mindezt pótolja! B.B.)

— Tibor bácsitól tudom, hogy 1959-ben szabadultak. Milyen volt a „visszatérés”?

— Úgy van. 1959. áprilisában, amnesztiával szabadultunk. A Fővárosi Bíróság rendelete értelmében 6 hónapot elengedtek. A Cipőgyárba jöttem vissza, de csak ideig-óráig maradtam ott. Még ezen a nyáron jelentkeztem a Bőripari KTSZ-be. Ahhoz, hogy felvegyenek, egy Blénesi nevezetű párttitkár engedélye kellett. (Abban az időben) 1959 (Bonyhád község párttitkára! Jelenlegi hollétéről riportalanyom nem tud! B.B.)

Magához hívatott, kérdésekkel halmozott el, majd hegyibeszéd stílusú kirohanásban, a következőkkel bocsátott utamra: „...soha ne felejtse, maga ennek a rendszernek nem áldozata, hanem ellensége!” De az állást megkaptam. Igaz a most felidézettéről senkinek, soha nem is szóltam. Magamat bünyösnek, vagy ellenségnek egy pillanatig sem éreztem, noha velem éreztették. De számoltam vele, s így nem ért felkészületlenül, kivált nem a fentidézett tudatában. 10 év múltával, 1969-ben kerültem nyugdíjba.

(Katartikus fáradtság jelei mutatkoztak arcán. Megremegett. Tán megiscsak indulat motoz, e szemre harmonikus megnyilatkozás mögött? Nem faggatom tovább.)

— A folytatás reményében itt talán, mára be is fejezhetnénk, — kezdeményeztem, — meg azután a kávé is kihűl!

— Jó, adta beleegyezését, de aztán máskor is eljőjön ám! Ránk nagyon ritkán nyitnak aj-

Mint a Munkástanács Elnöke

tót, pedig hát homlokunkon nincs látható pecsét!

— Megígérem. Köszönöm a rámszentelt pillanatokot.

Epilógus Tamás István, február 5-én ünnepelte 80. születésnapját. Két gyermeke közül, már csak az egyik él. Vele élő a kapcsolatuk. Feleségével mégis, leginkább magukra számíthatnak. Nyugdíja a házastársi pótlékkal együtt: 5 845.- Ft!

Június 16-án, egészségügyi és fizikális okokból, nem róhatta le személyesen kegyeletét — noha a Politikai Foglyok Szövetségének meghívását bírta —, Nagy Imre koporsójánál, de elküldte saját képviselőiben unokáját, Jaksza Mónikát, aki — a rabtárs Kováts Tibor jóvoltából —, többek személyes üdvözlésével térhetett haza, s számolhatott be a legapróbb részletekről is.

Kelt: Bonyhádon, 1989. Sarlós-Boldogasszony napján.

Bayer Béla

HALÁLPOLKA

Hozzál kásmírkendőt!

folytatás a 3. oldalról

tünk a sírdombokra. Vadvirágot.

A kenyereket, amit kaptunk, én beosztottam. Néha, amikor már csikarta a gyomrom az éhség, letörtem egy kis darabot. Az egészséget egyszerre be tudtam volna falni. Aztán, ahogy javult az idő, hétvégeken kimentünk a kolhozba, ajánlkozunk munkára. Bármit dolgoztunk, csak adjanak enniválót. Hát... krumplit ültettünk. Kapával, mert a gép csak mese volt. De annyit elraktunk, hogy a kolhozelnök hitetlenkedve ingatta a fejét. Mondtuk, nézze meg a fészkeket, mi mind-egyikre rátettük a kapát. Így csináltuk otthon is. Na, ő nem, csakhogy... Szóval, nem akart fizetni, de akkor akkora patáliát csaptunk, hogy megparancsolta a raktárosnak, mérjen ki nekünk kölest, kukoricadarát meg adjon sózott halat.

Koldulni is mentünk, csak hát az ott lakóknak se volt szinte betevő falatjuk sem. Hiába sajnáltak bennünket. Máig is szégyenlem, hogy lopásra adtam a fejem. A mi falunkban, ha megtudtuk, hogy valaki lopott, nem volt többé maradása.

Dehát... Egyik tavaszi vasárnap délután megyek az utcán, s látom, hogy az egyik zsuppos háznak az ajtaja nyitva, de még az ablakok is. Közelebb somfordáltam, s az asztalon ott feküdt egy szép téglafarmájú valami. Ahogy a szemem megszokta a sötétséget, már tudtam, az egy kenyér. Megkorant a gyomrom. Nagyot nyeltem és besurrantam. A blúzomba engedtem a kenyeret és kiosontam. Alighogy kicsit távolodtam a háztól, elkezdtem futni. Egyre gyorsabban. Már úgy éreztem, a tudóm megped, mire a táborhoz értem. Szerencsém volt. Ha elkapnak, jön a büntetőbunker ott pedig éhen lehetett halni. Jobb esetben egy veseagyulladás vagy tüdőbaj és sok verés árán engedték ki az illetőt.

Egy másik, talán nevetséges, de fájdalmas eset is történt velem. Ez már akkor, amikor azt hallottuk, nemsokára mehetünk haza. No, én akkor már igen gyenge voltam, de ez felvilányozott, és folyton mászkáltam munka után, hogy enniválót szerezzek. S hogy hazaérjek és kásmírkendőt vihessek, ahogy megígértem. Nem voltam akkor egyedül. Két társam

a H. Margaret meg valaki, annak a nevét már nem tudom. Velük kerestük a jobbat. Ők aztán bementek egy faluszéli házba, hátha megszánják őket néhány falat kenyérral vagy egy kis kásával. Én meg a mező felé vettem az utamat. Valami nagyon hívott arra. És a fű között megpillantottam a kecskét. Szürkésfehér kamaszkecske volt. A nyál összefutott a számban. Ennek gyenge húsa van. Milyen finom lenne, ha megsüthetném... Eh, megtapogattam a szatyromat, benne volt a késem. Körülnéztem, seholsenki. Beléptem a rétre, a gida a fűzfa alatt bóklászott. A házak onnan már nem is látszóttak. No, ne menj el, kicsit még maradj! Te, ne csapj be! Csak ne tévedj el a szemem elől! De az egyre beljebb ment, én meg utána kúsztam, aztán rávettem magam. Elő a kést! Úgy sajnáltam! Olyan szép pofácskája volt! Dehát égett a gyomrom az éhségtől. Életlen volt a kés. Nyiszáltam. Sokat szenvedett szegényke. Végül egészen levágtam a fejét. Gyorsan megtörülköztem a fűben. Mindent begyömöszöltem a szatyorba, és usgyi, egyenesen a lágerbe. Megnyúztam, feldaraboltam. Mindenki körém állt, de senki nem kérdezte, hogyan szereztem. Egy vízgyűjtő vaslábosba szalonnát tettem alá és megsütöttem. Olyan felséges szag jött a fedő alól, hogy folytonosan ott sündörögtek, hátha jut majd egy húscsapat. Hát jutott. Egy óra múlva elástuk a csontokat, kiszellőztettük, és — vártuk a kecske gazdáját. Senki se jött.

Másnap egy idős néni járt arra, és emlegette az ő kis gidáját, hogy az eltűnt. Talán valami vadállat szétépte. Én nagyon szégyelltem magam ismét. El is határoztam, ha módom lesz rá, valahogy kárpótolom. Ez nem sikerült. Éppen csak fenn tudtuk tartani magunkat néhányan. Amikor abból a táborból elkerültem, ha negyvenkét kiló voltam. Szívós, inas, a bőröm, mint a pergament, és azt mondják, olyan katonás volt a hangom, mint a táborparancsnoké. aki szerett engem. Sajnál is, amikor úgy volt, hogy hazaindulunk. Ment, dübörgött a vagon, de nekem nem tetszett, egyre hidegebb volt benn. Mi nem hazafelé tartunk! Hát az Ural hegységbe mentünk, ott ugyancsak egy kis városban ugyanazt csináltuk, hogy árkokat ástunk vezetéknek. Ugyanolyan normával, mint a Kaukázusban. Csakhogy ott még erősebben kellett dolgozni, mivel a föld fagyosabb volt a téli hónapokban. Hát ott is sok kalandom volt, mert munka után folyton enniválót hajszoltam. Két kamaszfiú majdnem a jeges vízbe fojtott. Csak úgy kedvtelésből. No de abból a folyóból is kimásztam, és jeges ruhában futottam haza a lágerbe.

Onnan a következő nyáron útnak indultunk, de akkor a vagonokban kellemesebb volt a levegő, s melegebb is az időjárás. Hazafelé hamarabb jött a vonat. Debrecenből mindenkit arra indítottak útnak, ahol lakott. Én Lippóra akartam menni, hát hova máshova? Mire ér-

tem haza? A férjem halálhíre már eljutott a faluba. A házunkban idegenek laktak. A kislányom meg anyám Vilányban volt az unokanővéremnél. Szép kislány lett az én csöppségemből, de csak akkor láttam, amikor újból Pécsre utazva egy vándorkereskedőtől kásmírkendőt vettem és bekoptam hozzájuk.

Férfinadrágban, hosszú kabátban, fekete kendőben, háta-

mon a holmim egy zsákban. Anyám jött ki, nem ismert meg, a kislányom mellette bújt ki az ajtón, ő is gyanakodva nézett, de amikor a kásmírkendőt kicibáltam a zsákból, nyomban a nyakamba borult. Mutti...

Mert a gyerek nagyon számontartja az ígéreteket.

(A szerzővel készült beszélgetést holnapi számunkban olvashatják.)

Történeiseink

Elrúgtam magam a járdáról. Pillanatig fölfelé szálltam, majd aláhulltam. Minden rendben. A berregő veszettül szól, följebb tornászom magam, indulhat a busz! Utazom. Ma reggel is buszon. A munkahelyre. Ó, a reggel csodálatos! Nézem az utazók arcát. Álmosak, gyűröttek, üresen tekintők. Ugyanazok. Fölszáll egy nő. Kölni- és szappanillatú, most bújt ki a kádból. Körülöttem megillatosodik a levegő. Nézem, ő átnéz rajtam. Ki a fenének van kedve kora reggel ismerkedni?

Fölszáll egy huszonéves fiú is. Pattanásos arcú. Kacér mellő lány mellé nyomul. Nyomult a lány mellé, ő meg nyomult volna előle... közben az én lábamat taposta. Ráz ez a nyavalyás busz. Nyomnak, lökdösnek. Jobban a pattanásos fiú, aki alig húszéves és feltűnően tetszenek neki a bimbózó mellek. A lábam kényelmes alávalót adhat negyvenhatos topánkáinak, mert változatla-

nul tapossa. Fölszáll egy ellenőr. A karján lévő szalag igazolta mit akar, mire készül. A pattanásos fiú is észrevette.

Hirtelen mozdulattal a hátát mutatta a bimbózó kebleknek, engem hasba lökött, arca vulkán-indulatúvá lett, pattanásai mintha pattogtak volna. Arra szol velünk az autóbussz. Egy harcias kis öregasszony hátamba nyomja kosarát. A pattanásos, alig húszéves fiú taszít még rajtam, az ajtó felé nyomul. Taszítok egyet a lapockám közé nyomott kosár sarkán. Mellemem tüsszent valaki. Nagyot zökkenve megáll a busz. Az ellenőr most ér hozzám. Sokan leszállnak. A fiú is ugrott, futott is, eltűnt a gyalogjárók között. Végre leszálltam én is. Gondoltam, negnézem most mennyit késett a járat. Úristen! Az óráim! És újra éreztem az alig húszéves, pattanásos arcú fiú szorítását a csuklómon...

(petőfi)

Tessék mondani

Szerény László rovata

Kérnünk kell valamit az USA elnökétől?

Nem mintha koldulós természetű lenne a magyar, sőt, bújában-bajában még talán túl büszke is, de az elmúlt húsz esztendőben mégis rá tudták kényszeríteni, hogy kéregesen. Persze nem a nép kér, hanem a kormánya. Ezt jól tudják nyugaton is, szerencsére, így megőrizhetünk még valamit önbecsülésünkben, hitelképességünkben, nemzetállam jellegünkben. Mert egyébként a felemás, korrump, kontraszelektációs vezető kiválasztással terhelt magyar gazdasági élet hitelképességére a külföld számára csak a magyar nép tenni akarása, szabadságvágya, európai térségben való helyes helyzetfelismerése a garancia. Hiszen a többi szocialista országgal együtt bennünket is a kéregetők és támogatókra szoruló sorába taszítottak az elmúlt negyven esztendő Moszkvából irányított, herélt-szellemű államvezetőink és a kommunista párt főközpénz- és albürokratái.

Fontos ezeket a tényeket fel-emlegetni, mert köztudott, hogy George Bush, az Amerikai Egyesült Államok elnöke július 11—13 között, Lengyelország után, Magyarországra is ellátogat. Természetesen nem véletlen, hogy az elnök ezt a két kelet-közép-európai országot keresi fel. Elsősorban, mert a két országban bomlott és

bomlik fel a legradikálisabban a bolsevizmus ideológiájától fertőzött állam-hatalom és remélhetőleg (Lengyelországban már részben megtörtént) nálunk is a szabad választások eredményeként jelentősen előre léphetünk a demokratikus jogállamiság felé.

Ehhez azonban — törvényes keretek megteremtésén túl — három dolog kell, ahogy Montecuccoli osztrák hadvezér mondta a háborúval kapcsolatban: pénz, pénz és pénz. Ugyanis nemcsak a háborúk és azokra való készülődés, de a béke is sokba kerül. Hiszen köztudott tény, hogy több mint tízmilliárd dollár adósságunk van az USA felé. Lehetetlen tehát, hogy az elnök látogatásakor ne kerüljön szóba a magyar demokratizálódási folyamat üteme, gyorsulása és a kamatozókkal szinte visszafizethetetlennek tűnő adósságállományunk. Az is tény, hogy csak akkor remélhetünk további kölcsönöket (esetleg eddigi adósságunk részbeni elengedését) ha biztosítékot adjuk annak, hogy az adott összeget *hasznosan és főként arra használjuk fel, amire adták.*

És itt kellene eltöprenkednünk azon, hogy George Bush, többek között, az Egyesült Államok környezetvédő programjának jelentős módosítását

is szorgalmazta elnökké választási programjának meghirdetésekor. Hogy ennek jelentőségét mennyire komolyan vette, az kiderül a „Time” 1989. június 26-iki számából, amely számnak egyik cikke a környezetvédő programokról szól. Ebből megtudhatjuk, hogy az amerikai környezetvédelmi programot 1970-ben indították, majd 1977-ben módosították, de azóta jelentős változtatást már nem készítettek. Most viszont tízennégy-tizenkilenc milliárd dollárt akarnak fordítani évente a levegőszennyezés feloldására. Ezen belül, például, a savasesők okozta károkat, áramfejlesztésre három egész nyolc tized milliárdot évente.

Tehát Bush elnök nemcsak ígérte holmi kortes beszédi fogaként a környezetvédelem fokozott támogatását, hanem igyekszik ígéretét megtartani és feltehetően igen fontos kérdésnek tartja egy ország életében az efajta gondokat. Mint ahogy azok is. (Bár a mi állam-szocialista rendszerünkben is ezt hangoztatják, — szóban —, de a kerületi tanácsoknak még környezetvédő költségvetése sincs.)

Talán az sem véletlen, hogy Németh Miklós miniszterelnök most kapott levelet az Amerikában élő Lipták Béla pro-

fesszortól, a bős-nagymarosi vízlépcső építésének ismert ellenzőjétől, amelyben tudatja, ha a magyar nép úgy dönt, hogy leállítja az építkezést, úgy az amerikai környezetvédő szervezet (EPI — Environmental Policy Institut) nemzetközi pénzügyintézeteknél közbenjár és megszervezi a leállítási költségek megtérítéséhez szükséges összeget. A Világbank környezetvédelmi osztályára ugyanis érhetően eddig még ilyen irányú magyar kérés nem érkezett, hiszen még nem döntöttünk a végleges leállításról. Mindenesetre, a professor szerint, 300 millió dollár elég lenne a nagymarosi kompenzáció esetében.

Mindebből következik, hogy érthető lenne, ha a magyar kormány, amely valamilyen pénzügyi támogatást nyilván kár az elnöktől, talán az erőműépítés leállítására kérne támogatást. Ezen túlmenően pedig szennyvezetés mentes, tiszta üzemek felállítására, utánégetőkre és felajánlhatná vagy kérhetné e tekintetben közös vállalkozások létrehozását.

Két szempontból lenne ez ajánlatos. Egyrészt, mert Bush elnök tapasztalhatóan fontosnak tartja a környezetvédelmet, másrészt ez a program *egyértelműen ellenőrizhető.* Vagyis nincs állami suskus, pénzátcsoportosítás teljesen veszteséges vállalkozásokra. Ha még tart is egyelőre a kormányzat és a tudományos „szakemberek” közötti „közmegegyezés”, egyszerű nyilvánvalóan vége szakad. Mert pillanatnyilag tudjuk, hogy az MTA munkabizottsága kiterő összefoglalókat ad, más tudományos szakemberek tiltakozása ellenére, a kormányzatnak a vízminőség változását érintő vizsgálatokról, a Duna majdani biológiai

állapotáról. Sőt akadt még olyan címzetes egyetemi tanár is, aki képes volt a nagymarosi pártbizottság „felkérésére” az utóbbi néhány száz év földrendési adataival szolgálni, tehát régi adatokkal, amely *Pilisben tervezett energiatározóra* vonatkozott volna. Azonban tudjuk, hogy a „tudományos” és állami suskusolásnak minden összefonódása a felszínre kerül majd és akkor bizony jól jönne a külföldi segítség. Ez az idő pedig nincs messze, hiszen nem véletlen, hogy a Minisztertanács meghallgatva a bős-nagymarosi beruházás kormánybiztosának beszámolóját, *éppen most* utasította az érintett tárcaikat, hogy július 12-ig véglegesítsék azokat a dokumentumokat, amelyek a csehszlovák-magyar kormányközi tárgyalások alapjául szolgálnak, bevonva a munkába a környezetvédő mozgalmakat is. A baj ott van, hogy ez is jó kommunista maszlag szerint megint csak „utasításban” történt meg, hiszen a Bős-Nagymaros ellenőrző társadalmi bizottságba még a DUNA-kör, a Nagymaros Bizottság vagy a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság környezetvédő csoportjának képviselőit sem választották be. Sőt, ez utóbbinak szakértőjét még meghívottként sem kívánja látni a „társadalmi szakértői bizottság”.

Egyszóval folyik a suskus, manipuláció ahogy negyven éven át megszokta ez a pártállam. De július 11-én érkezik Bush elnök, akitől viszont nem várhatja a „négyes fogat”, hogy megoldja helyette a magyar gazdaság problémáit.

Ezért jobb lenne mielőbb elmosni a bős-nagymarosi manipulációk piszkos poharait, hogy a vendégeket tiszta po-

hárral lehessen megkínálni. Vagyis, a képes beszéd helyett, jobb lenne tisztázni ügyeinket a saját házunk táján, mert előbb-utóbb rászorulunk a külföldi segítségre, ha már eddig ilyen ségymentlenül koldultunk és eldorobéztunk ostobaságokra a kölcsön kapott pénzt.

És Bős-Nagymaros mellett (helyett?) ha már a környezetvédelemnél tartunk, akkor talán kérjünk pénzt az Elnök Úrtól arra, hogy megfelelő szűrőkkel láthassuk el vízfejű országunk fővárosának mérhetetlen mennyiségű rozsoszul üzemelő Diesel-motoros autóbusszát. Kérjünk pénzt arra, hogy az autószervezetek számára szakembereket képezhessünk, (vagy a meglévő gardát növeleendő), akik a szocialista carcínogén (rákkeltő) anyagokat pófogtató kétütemű autók motorjainak szennyező hatásfokát jó beállítással csökkenteni képesek, vagy arra, hogy legyen pénzünk a környezetkímélő ólommentes benzín előállítására. És nem utolsó sorban arra, hogy ne kelljen elfogadnunk azt a hazugságot, mely szerint az ország lakosságának csupán negyvennégy százaléka él légszennyezett területen, holott a kiszívárgatott adatok szerint, hogy stílusosan fogalmazzak, már ez az arány ötvenkét százalékkal körüli mozog. És, természetesen, ezt külföldön is tudják. Hiszen az egyik leg(lég)szennyezettebb ország vagyunk Kelet-Közép-Európában.

Ha a szellemi szennyeződést fáradtságos munkával tisztogatjuk is, jó lenne halandó porhüvelyünkre is gondolni, mert beteg társadalom, végül is beteg szellemiségben fog élni. Vagy legalábbis könnyebb ilyen állapotba terelni. Mint az állatokat.

„Gyuzsón” a kajak-kenu világ szeme

Sikersportágunk (kajak-kenu) sikeremberei között mi most az elsősorú kedvenc Gyulay Zsolt, a kétszeres olimpiai bajnok, akit Szoulban már szívükbe zártak a magyar sportkedvelők. „Gyuzsón” — szövegírók a sportág berkeiben és azon kívül is — a kajakozás klasszikus rövid távjain (500 és 1000 m) „uralkodó” a világban. Így minden remény meg van arra, hogy az augusztus végi plovdivi világbajnokság után is a trónján maradjon.

— Az olimpia győzelmei óriási lökést adtak számomra. Jó formában vagyok és bizom benne, hogy a vb-n még gyorsabban siklik majd a hajóm — jegyezte meg „Gyuzsón” miután Fadd-Domboriban a válogatottak számára első válogató-versenyen leiskolázta 1000 méteren a mezőnyt.

— Kihagyta az ötszáz számot, aminek Vajda Vilmos kapitány egyáltalán nem örült, mondván, hogy a kimondottan vébé ritmusban zajló versenyt egy Gyulay Zsoltnak sem szabad a számára kényelmesnek átprogramozni.

— Verseny versenyt követett a közelmúltban. Jön a hadsereg spartakiád, újabb válogató, ennyi lazítást megengedhetek magamnak.

— Egy rókáról hány bőrt lehet lenyúzni? Az egyesek mellett mit tud még elvállani Gyulay Zsolt? Netán a párost és a négyest is?

— Hm... Ez most fogas kérdés. Mivel a döntők terminusa ismert, mindent vállalni nem lehet büntetlenül. Úgy érzem: a két egyes után a párost már nem tudom vállalni, mert ezután a négyesben — amiben ugye olimpiai bajnokok lettünk — nem tudnám hozni magam. Van még másfél hónap, addigra tisztázódnak a dolgok.

— Az egyesekben kik az elsősorú riválisaid?

— Változatlanul az új-zélandi Mc Donald, az NDK-beli Blum, de a szovjet fiatalokkal Plitkinnel is számolni kell. Egy vébén rajtuk kívül jelentkezhetnek új klasszisok is.

— Fadd-Domborit, mint a legújabb hazai kajak-kenu pályát, már most a pályaeépítés első szakasza után megváltóként emlegetik a sportág berkeiben. Mi a véleményed erről?

— Régi óhaj, hogy legyen már egy nemzetközi színvonalú pályánk, mert amilyenek vannak, abból sosem lesz olyan. Dombori megváltást ígér. Maga a víz, kiváló a kajak-kenu számára, keményebb, mint a szubli. A másik lényeges, hogy a szélmozgásoktól alapvetően védett. Ha a második szakaszban felépülnek az ígért kiszolgáló létesítmények, akkor a sportág hazai paradicsoma lehet Fadd-Dombori. Világbajnokságot is rendezhet Magyarországon. A víz miatt már most szívesen edzőtáboroznék itt.

Bálint Gy.

Csak Kovács került két vállra?

— Néhány hónapja született a Bp. Honvéd elnökségének döntése, hogy kilenc szakosztályát megszünteti, illetve átadja más klubnak. A patinás, a múltban olimpiai, világ- és Európa-bajnokok sokaságát adó birkózók közössége például Székesfehérvárra költözik, a Szondi SE színeiben folytatják a sportolók. Már aki folytatja, hiszen — amint Kovács István megbízott vezetőedző elmondta — az utánpótlás már szétrajzott, más klubokhoz igazoltak a fiatalok, s volt, aki szögre akasztotta a birkózódresszt.

— Sok jóban nem hiszek, de hivatalban lévő vezetőedzőként a csodában bízom kell — mondta Kovács. — Akik számítottak valamit a szakosztály-

nál, tehát Faragó, Berecz, Podolszky T. és Kékes már távoztak, vagy a távozás gondolatával foglalkozik. Nemcsak ők, de edzői gárdánk is elképedéssel fogadta a szakosztályi kapcsolatos korábbi döntést.

— Mi az a legkisebb összeg, ami — évente — szükséges lett volna a fennmaradáshoz?

— Három és fél millió forintból meg tudnánk oldani mindennapjainkat, de hát ennyi nincs. Félhivatalos híreket hallottam arról, hogy az Immobilia Kft. szponzorálna, pontosabban megmentene bennünket, de ezek meg nem erősített hírek.

Kovács István versenyzőként sokra vitte, edzőként viszont nincs szerencséje. 1984-

ben, aktív pályafutása befejeztével egykori klubjával, a Csepellel támadtak nézeteltérései, majd a Csepel Autónál próbált egészen az alapokról indulva új szakosztályt építeni, most pedig a Bp. Honvéddal sem jutott messzire.

— Én mindig is hangoztattam, hogy a szabadfogású birkózásban észlelhető „állóvízről” mi a véleményem. Sokat akartam a Bp. Honvédnál is, mert hát ez volt a nevelő-egyesületem, itt kezdtem annak idején. De hát a kellemetlen valóság más.

Nincs arra mód, hogy más egyesületnél kialakult, régóta együtt dolgozó edzői kar ténykedik, nehéz a „kivülállóknak” közéjük betörni.

Egy dollárpapa és több világcég jóvoltából

Női profi teniszer verseny Magyarországon

Rendhagyó helyszínen tartották sajtóértekezletet az augusztus 12. és 19. között sorra kerülő Modex-Virány női profi tenisztorna szervezői. A 25 000 dolláros viadal egyik fő anyagi támogatója, a Kühne und Nagel világcég vezetői bécsi központjukba invitálták az újságírókat, hogy — miközben természetesen a tenisz volt a fő téma — vállalatuk életébe is bepillantást engedjenek.

Amint L. Kelemen Gábor, a torna sajtófőnöke elmondta, a minden idők legnagyobb hazai női pénzdíjas viadalának tizenkét szponzora között holtver-

senben második-harmadik helyen áll a Kühne und Nagel — a továbbiakban KN. Az összefogó csaknem egyharmadát, 7500 dollárt Virány László Amerikában élő magyar üzletember jegyzi, míg a KN és a svájci „3M” cég egyenként 3000 dollárral járult hozzá a költségekhez.

Noha a hivatalos pénzdíj csak 25 000 dollár, mégis 32 000 dollárt kellett összegyűjteni. A költségnevelő tényezők közé tartozik az Európai Tenisz Szövetségnek kifizetett 1500 dollár engedélyezési díj, továbbá az a 3500 dollár

is, amit a pályát — a teniszszakosztály kap. Amint a szakosztály vezetője erre ígéretet tett, ezt az összeget a fiatal, tehetséges újpesti teniszezők menedzselésére, utaztatására fordítják.

A verseny egyéni győztese egyébként 4000 dollárral és 21 WITA világranglista-ponttal lesz gazdagabb, míg a páros győztesei — fejenként! — 32 WITA-pontot és 812,5 dollárt kapnak.

De vajon hogyan került a mecénások sorába a KN? Nos, a névadó kereskedőház régi üzletfele, Európa-szerte szállítja a Modex ruházati termékeit.

Intertotó-mutató

Az alig egy hete kezdődött IFC Panasonic Kupa (Intertotó) nemzetközi nyári labdarúgó tornán mind a négy magyar csapat két-két mérkőzést játszott, a mérleg azonban nem túl kedvező. A nyolc találkozó közül mindössze két győzelem született, négy döntetlenül végződött, s a Siófok mindkét alkalommal veszített. A hét végén újabb 90 percek következnek, de ezúttal csak a Rába ETO és a Siófok lép pályára, méghozzá otthonában. A görögök az osztrák Admira Wackert fogadják (19 ó), míg a balatonpartiak a Slavia Praha együttesét látják vendégül (21 ó).

Az eddig lejátszott mérkőzések után a magyar csoportokban ez a helyzet:

3. csoport:	pontok
1. Etir	3
2. Vác	3
3. Tirol	1
4. Bellinzona	1
4. csoport:	
1. Bröndby	3
2. Rába ETO	3
3. Grasshoppers	2
4. Admira Wacker	0
5. csoport:	
1. Lok. Leipzig	3
2. IFK Göteborg	2
3. Tatabánya	2
4. Lyngby	1
7. csoport:	
1. Örebro	4
2.—3. Slavia Praha	2
Wettingen	2
4. Siófok	0

1989. július 7.

DÁTUM

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

Nem volt már velük. Most már zavarta őt jelenlétük. A féltékenység eljött érte olyan hirtelen és olyan biztosan, mint a halál. Már hatalmában volt és többé semmi más nem számított. Felállt és elindult arra, amerre előbb Bartleff távozott Ruzenával. S már csak messziről hallotta, hogy az operatőr azt mondja:

20.

Jakub és Olga a műsor megkezdése előtt hátramentek a közreműködők számára fenntartott kis helyiségbe, hogy ott kezét fogják Skrétaival, és csak azután indultak a terembe. Olga azt remélte, a szünetben elmennék, hogy egész este zavartalanul kettesben lehessen Jakubbal. Jakub attól tartott, hogy barátja megsértődik, ha korábban mennek el, de Olga azt állította, hogy észre sem fogja venni.

A terem már csaknem tele volt, és az ő sorukban csak az ő két helyük volt még szabad.

— Az a nő ma egész nap árnyékként követ engem — súgta oda Olga Jakubhoz, mikor letelepedtek.

Jakub körülnézett, és látta, hogy Olga mellett Bartleff ül, mellette pedig a nővér, a végzetes üvegcsével a retikulájában. Egy pillanatra megállt a szívverése, de mivel élete során nagy gyakorlatra tett szert benne, hogy eltitkolja, ami a belsejében zajlik, egészen nyugodtan azt mondta:

— Úgy látom, ebben a sorban ülnek Skréta összes ismerősei, akik tőle kaptak ingyenjegyet. Ez azt jelenti, hogy tudja, hol ülünk, és észre fogja venni, ha korábban eltávozzunk.

— Azt mondjuk majd neki, hogy elől rossz az akusztika, és hogy a szünet után hátra ültünk — mondta Olga.

Ebben a pillanatban aranyszínű trombitával a kezében megjelent a pódiumon Klíma, és a közönség tapsolni kezdett. Mikor utána kijött Skréta doktor is, a taps fölerősödött, és izgatott moraj hullámzott át a termen. Skréta doktor szerényen állt a trombitás mögött, és karjával tett egy suta mozdulatot, azt kívánván jelezni, hogy a koncert főszereplője a fővárosból érkezett vendég. A kedves suta gesztus nem kerülte el a közönség figyelmét, és csak annál jobban tapsolták. A terem végében valaki felkiáltott:

— Eljen Skréta doktor!

A zongorista, aki hármuk közül a legkevésbé volt feltűnő és népszerű, leült a zongora mellé a székre. Skréta odatelepedett az improvizált dobfelszereléshez, a trombitás pedig ruganyos, ritmikus léptekkel járkalni kezdett a zongorista és a dobos között.

A taps már elcsitult, a zongorista lecsapott a billentyűkre, és megkezdte bevezető szóját, de Jakub látta, hogy Skréta nyugtalanul és idegesen nézeget körbe. A trombitás is észrevette, hogy a doktor gondban van, és odalépett hozzá. Skréta súgott neki valamit, majd mindketten lehajoltak. Egy darabig a padlót vizsgálták, majd a trombitás felvette az elejtett dobverőt, mely a zongora lábához gurult, és odaadta Skrétaának.

E pillanatban a feszülten, aggódva figyelő közönség ismét tapsviharban tört ki, és a zongorista, aki a tapsot saját preludiuma honorálásának hitte, folytatta a játékot, miközben köszönetképpen a közönség felé bólintott.

Olga megfogta Jakub kezét és odasúgta neki:

— Ez kitűnő! Ez oly egyszerű, hogy úgy érzem, ettől a pillanattól kezdve vége mai pechosorozatnak!

Végre a zongora hangjába belekeveredett a trombita és a dob is. Klíma fel-alá sétált a színpadon, és ruganyos lépteinek ritmusára fújta a trombitáját, Skréta doktor pedig úgy ült a dobjai mögött, mint egy extázisba esett Buddha.

Jakub elképzelte, mi lenne, hogy ha a nővérnek most, hirtelen eszébe jutna lenyelni egy tablettát, görcsösen összerándulna, és holtan roskadna össze a széken, miközben a színpadon Skréta doktor a dobát verné, a közönség pedig tapsolna és kiabálna.

És egyszerre megvilágosodott előtte, hogy az a lány miért kapott jegyet ugyanabba a sorba, ahová ő. Az a mai véletlen találkozás a borozóban, az maga a kísértés volt. A próba. Csak azért jött létre, hogy tükröben láthassa saját képét, annak a képét, aki mérget ad embertársának. De az, aki próbára teszi (az Isten, akiben nem hisz), nem kíván semmiféle véres áldozatot, nem kívánja az ártatlanok vérért. A próba végén nem a halálnak kell jönnie, hanem Jakub önleplezésének, mely megfosztja őt méltatlan erkölcsi gögjétől. Azért van a nővér ugyanabban a sorban, hogy most, az utolsó pillanatban még megmenthesse. És ezért ül mellette az a férfi, akivel tegnap összebarátkozott és aki segít neki.

Igen, megvárja az első alkalmat, talán két szám között az első szünetet, és megkéri Bartleffet, hogy mindhárman menjenek ki egy kicsit a folyosóra. És ott majd valahogy megmagyarázza nekik, és ez a hihetetlen örültség véget ér.

A zenészek befejezték az első számot, felhangzott a taps, a nővér azt mondta, hogy bocsánat és Bartleff kíséretében átverekedte magát a sorban ülőkön. Jakub fel akart állni és utánuk menni, de Olga megfogta a kezét és visszatartotta:

— Ne, kérlek, most ne. Várd meg a szünetet!

Minden gyorsabban zajlott, mintsem felfogta volna. A zenészek már a következő számot játszották, és Jakub megértette, hogy az, aki őt próbára teszi, nem azért ültette Ruzenát ömellé, mert meg akarta őt menteni, hanem, hogy megsemmisítse és minden kétséget kizáróan bebizonyítsa: bűnös.

A trombitás kéjesen fújta a magáét, Skréta doktor úgy magaslott föl mögötte, mint a dobos hatalmas Buddhája, Jakub pedig ült és nem mozdult. E pillanatban nem látta a trombitást, sem Skréta

doktor, csak önmagát látta, amint ül és nem mozdul, és nem tudta levenni a szemét erről a borzalmas látványról.

Amikor szeretett hangszerén felhangzottak az első akkordok, Klíma úgy érezte, hogy egyedül van a színpadon, és trombitája hangja teljesen betölti a teret a teremben. Legyőzhetetlennek és erősnek érezte magát. Ruzena tiszteletjegyesek sorában ült Bartleff mellett (ebben is hirtelen jó jelt látott), és az egész világ a zene szívderítő rezgésétől morajlott. A közönség mohón figyelt és szemmel látható tetszésük tovább fokozta Klíma optimista hangulatát. Mikor felhangzott az első taps, Klíma egy kedves gesztussal Skréta doktorra mutatott, aki ezen az estén — Isten tudja miért — oly kedves és közelálló lett számára. A doktor felemelkedett a dobok közül és meghajolt.

Amikor azonban a második szám után lepillantott a nézőtérre, megállapította, hogy Ruzena helye üres. Ez megijesztette. Attól a pillanattól nyugtalanul játszott, de szemével végigpásztázta az egész termet, de a lányt nem találta. Az jutott az eszébe, talán azért ment el, hogy elkerülje a további gyözködést, eldöntvén, hogy nem áll oda a bizottság elé. Hol keresse a koncert után? És mi lesz, ha nem találja meg?

Érezte, milyen gyöngén szerepel, gépiesen és szórakozottan. De a publikum nem vette észre, milyen lélekletlenül játszik, meg volt elégedve, és az ováció minden újabb szám elhangzása után csak fokozódott.

Azzal nyugtatta magát, hogy talán csak a vécére ment ki. Rosszul lett, amint az a terhes nővel gyakran megesik. Mikor már csaknem félórát volt távol, azt mondta magában, hogy valamiért hazaszaladt, és hamarosan megint megjelenik a székén. De már eltelt a szünet is, a hangverseny a végéhez közeledett, és a lány helye még mindig üres volt. Nem akar a hangverseny közben bejönni a terembe? Majd csak az utolsó tapsnál fog megjelenni?

De már felcsattant és elhalt az utolsó taps is, és még mindig nem volt sehol. Klíma kezdett kétségbe esni. A publikum felugrált a székekről és Hogy volt-ot kiabált. Klíma ránézett Skréta doktorra és fejével jelezte, hogy nincs kedve tovább játszani. Ám tekintete egy sugárzó szempárral találkozott. S e szemek nem akartak egyebet, csak dobolni és dobolni, még, még, egész éjjel.

A publikum Klíma fejszövését a sztár szokásos vonakodásának tekintette, és egyre jobban tapsolt. És ebben a pillanatban odaverekedte magát a pódiumhoz egy gyönyörű fiatal nő, és amikor Klíma meglátta őt, úgy érezte, mindjárt összecsiklik és soha többé nem ébred föl. A nő nevetett rá, és azt mondta neki (a szavát nem hallotta, csak a szájáról olvasta le): Játsszál még! Játsszál még!

Klíma felemelte a trombitáját és belekezdtek a ráadásba. Klíma pedig úgy érezte magát, mintha egy temetési zenekarban a saját koporsóját kísérmé. Játsszál, és közben tudta, hogy minden elveszett, nem tehet egyebet, csak annyit, hogy behunyja a szemét, keresztbefonja karját a mellén, és hagyja, hogy a sors kerekei átrobbogjanak rajta.

folytatjuk

Köszöntjük APOLLÓNIA nevű kedves olvasóinkat

Az Apollónia az Apollonius (Apolló) férfinév női párja. (Apolló a fény és a költészet görög-latin istenének a neve.)

Védőszentje Apollonia, alexandriai vértanú szűz, a csöccselék a keresztény hit iránti gyűlöletből bántalmazta, majd azzal fenyegették, hogy eleven megégetik, ő kitépte magát a kezük közül és máglyára vetette magát, ez 249 körül történt.

A Nap két: 3.55 órákor
nyugszik: 19.43 órákor

A Hold két: 8.26 órákor
nyugszik: 21.56 órákor

— **Keményrock és bluesok.**
A Cream band híres angol együttes magyar emlékeztető szerepelt szombaton este hat órától Pakson az „Új hullám” vendéglőben. Az együttes tagjai: Závodi János, Sárvári Vilmos, Majsai Gábor, Pálmai Zoltán, Zsoldos Tamás, Nagy József. Vendégeik: Deák Bill Gyula ének és Török Ádám fuvola.

— **XIII. Országos színjátszó és versmondó tábor nyílik Duna-földváron, július 8-án.** A július 15-ig tartandó táborozáson a gyerekek a következő szekciókon vesznek részt: „B” kategóriás színjátszó-rendező képző, színjátszó-rendező, valamint vers- és prózarendező képző. A németül tudók pedig bekapcsolódhatnak a német nemzetiségi versmondó és színjátszó szekcióba.

Kiállítás

Sváb szorgalom

Szemet gyönyörködtető, szép kiállítást nyitott meg dr. Imre Mária néprajzkutató Bonyhádön, a Völgységi Múzeumban. A néprajzi tárlat megnyitójára Bonyhád és környékének lakói kivül eljöttek a városban tartózkodó, évenként egy-kétszer hazalátogató (szívükben magyar) kitelepítettek.

Rövid történelmi áttekintés után az érdeklődők megnézhetik az egyéni adományokból és a német nemzetiségi kórus által gyűjtött, sok türelmet, szorgalmat igénylő horgolt, csipkés

szélű dekoratív terítőket, gyönggyel kötött fejfedőket, az asztalosok által készített különböző használati tárgyakat, a fazekasok munkáit. Valamennyi bemutatott tárgynak élő története van. Jól reprezentálja a környék, a Völgység svábságának évekkal ezelőtti mindennapi életét.

A rövid bevezető után pedig a bonyhádi német nemzetiségi műsori; vidám hangvételű, német népdalokat énekeltek. A kiállítás október közepéig tekinthető meg.

Balatoni moziműsor

Szombat-vasárnap

Síófok:

Május 1. Négybalkezes (17.30)
Agyfűrkésző (Videokivétel 19.30)
Kertmozi: Kemény fickók (21)
A rémület éjszakája (23)

Balatonboglár:

Afrika expressz (20)
A légy (22)

Balatonlelle

Fedett kertmozi: Robotzsaru (21, 23)

Balatonföldvár:

Fedett kertmozi: Krokodil Dundee (20.30)

A légy (22.30)

Balatonfenyves:

Fedett kertmozi: Másnap reggel (21)

Vörös zsaru (23)

Balatonmária:

Robotzsaru (19.30, 21.30)

Balatonszárszó:

Fedett kertmozi: Bűnvadászok (21)

A rémület éjszakája (23)

Balatonszemes:

Fedett kertmozi: Dirty Dancing (21)

No mercy (23)

Fonyód:

Kertmozi: Szuperhekusok (21, 23)

Zamárdi:

Fedett kertmozi: Dirty Dancing (21)

Omen (21)

Martonvásári nyár

BEEHOVEN-ESTEK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MEZŐGAZDASÁGI KUTATÓINTÉZETÉNEK PARKJÁBAN
szombaton este 7 órákor

1989. július 8. (Rossz idő esetén: 9.)

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Vezényel: ERDÉLYI MIKLÓS

Közreműködik: a MAGYAR ÁLLAMI ÉNEKKAR

(Karigazgató: UGRIN GÁBOR) és a Magyar Állami Operaház énekművészei

Műsor: BEEHOVEN: Coriolan-nyitány

IV. szimfónia, B-dúr, op. 60.

C-dúr mise

KÖZÉLETI HÍREK

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt Tolna Megyei Szervezete és a SZMT Központi Könyvtára együttműködési megállapodást kötött, melynek értelmében közösen működtetik a Szoc. Dem. Klubot.

A klub célja, hogy elősegítse a szociáldemokraták és az érdeklődő, vagy szimpatizáló lakosok rendszeres találkozásait.

Ennek a klubnak tagja, illetve vendége lehet bárki, aki az esetenként meghirdetett programok, rendezvények vagy a szociáldemokrácia iránt érdeklődik.

A hetenként egyszer (minden kedden) nyitvatartó klub első nyilvános rendezvényére 1989. július 11-én 18 órakor kerül sor.

Az MSZDP országos értekezletén (július 1—2-án) elfogadott pártprogram gazdaságpolitikai kérdéseiről tartanak előadást, ill. nyílt vitát, az abban közreműködő munkacsoport — az országos vezetőségben is képviselt — vezetői: dr. Tóth Alpár és Petrasovics Anna dr. A klub és így az előadás helye az SZMT székház I. emeleti klubterme, ahová minden érdeklődőt tisztelettel várunk.

XVII. ORSZÁGOS HONISMERETI AKADÉMIA SZEKSZÁRD, 1989

JÚLIUS 7. — PÉNTEK

8.30 Plenáris ülés

a tanítóképző főiskola előadóteremben

— A szekcióvezetők összefoglalója,

— Szabad fórum,

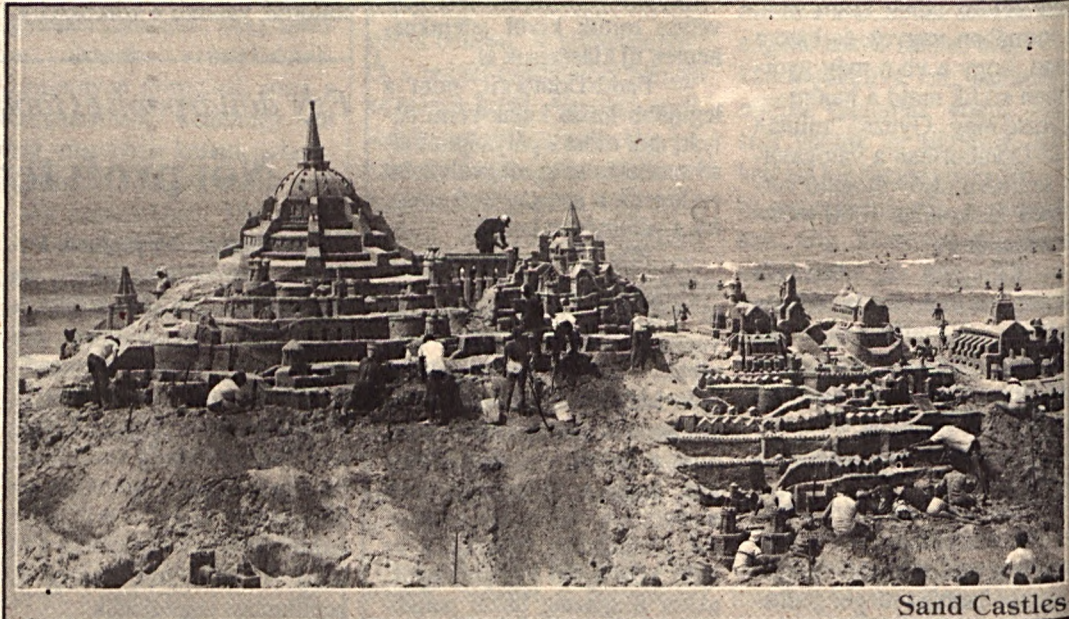
— A XVII. Országos Honismereti Akadémia munkájának összegzése

Zárszót mond:

DR. KANYAR JÓZSEF, az Országos Honismereti Bizottság elnöke

12.00 Ebéd

Hazautazás

Sand Castles

A tévéhíradóban nemrég láthattuk ezt a különös homoképítményt, amely Dél-Karolina államban található. Homokvár, természetesen, nálunk is jócskán akad, légyvár még több, nagy előny viszont, hogy mindkettőt meg lehet építeni OTP-kölcsön nélkül...

Ritmus

Közkívánatra: Depeche Mode

Az így megfogyatkozott Depeche Mode második albumán már érezhető az önálló hang keresése. Az "A Broken Frame" (1982.) lemezükön már hangsúlyozottabb az ének és funkys ütem adja a ritmusalapot. Az 1983-ban megjelent harmadik „Construction Time Again” LP-n már ismét négyes felállásban muzsikálnak. A szöveg és a hangzás is kimunkáltabb, érettebb. Az „Everything Counts” című daluk Angliában és Amerikában is maxisingléként jelent meg. A „Some Great Reward” című 1984-ben kiadott lemez mondható a legsikeresebbnek. Itt már megtalálható a társadalom bírálata, vagy éppen az egyenlőség hirdetése is (People Are People). 1985-ben csak egy kislemez válogatás jelent meg. A hatodik nagylemezük pedig 1986 tavaszán került a piacra (Black Celebration), és nagy sikert aratott. Am kevésbé volt jellemző ez hetedik nagylemezükre (Music of the Spheres 1987.) A legújabb, 101 című dupla koncertalbummal meg elérték, hogy a közönség figyeljen rájuk, de rajongótáboruk főleg Európában megcsappant.

Amerikai 10-es lista:

1. Roxette: The Look
2. Madonna: Like a Prayer
3. Milli Vanilli: Girl you know it's true
4. R.E.M.: Stand
5. Fine Young Cannibals: She drives me crazy
6. Vanessa Williams: Dreamin'
7. Bon Jovi: I'll be there for you
8. Bangles: Eternal Flame
9. Posion: Your Mama don't dance
10. Done Lot: Funky cold Medina

A new wave stílust követő együttes 1981-ben alakult Angliában. A dalok az akkori legújabb szintetizátorokra, software „képződményekre” alapultak.

A Depeche első nagysikerű lemezére is ez a nyers, elektronikus hangzás a jellemző (1981: „Speak and Spell”). Ez a zenei világ a nyolcvanas évek elején elég szokatlannak tűnt. Dalaik sajátosságát az adta, hogy a rideg, fém hangzásokat táncorientált dallamok váltották (New Life, Just Can't Get Enough). Ezek a szerzemények mind bejárták a sikerlistákat, ami természetesen azt is jelentette, hogy az együttes „futott” a brit és a nemzetközi piacon. Azonban még az igazi sikere elején hagyta el az együttest az alapító (Vince Clarke) billentyűs (később: Yazzoo).

Rádió, televízió

Kossuth rádió

8.20: AIDS Világkongresszus Montrealban. 8.50: Külpolitikai figyelmű. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Teréz körüli elégia. Vas István verse. 11.10: Magyar Írás. 12.45: Külpolitikai könyvespolc. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Mit üzen a Rádió? 14.50: Éneklő Ifjúság. 15.00: Erről beszélünk. A Magyar Rádió körzeti stúdióinak műsoraiból. 15.30: Serdületlen anyák — ... elvettük — elvettük. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgattuk. Kalandos vakáció. Aszlányi Károly ifjúsági regénye rádióra alkalmazva. 16.55: Rólunk van szó. 17.00: A képviselő noteszéből. 17.25: Ipargazdák. 17.30: Idősebbek hullámhosszán. 19.15: Neveletlenek. 20.15: Zeneszerzők a mikrofon előtt. 21.05: Kilátó. 21.50: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.30: PAF-műsor. 23.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.

Petőfi rádió

8.05: Kölyökrádió. 8.50: Kannibál nagymama altatója. Versszeállítás gyerekeknek. 9.05: Slágermúzeum. 9.50—11.00: Rivaldafényben. 11.05: Világújság. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Nóták. 12.25: Édes anyanyelvünk. 12.30: A népzene folytatása. 13.05: Alice Csodaországban. Lewis Carrol gyermekregénye rádióra alkalmazva. 14.00—16.55: Péntektől — péntekig. Közben: 15.05—15.15: Könyvről-könyvért. 17.05—21.00: Nyáriidő. benne: 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Garázs. 19.30: Kívánság-műsor. 21.05: A hanglemezbolt könnyűzenei újdonságai. 21.30: Veszélyben. 21.55: Senki többet? Harmadszor! Szellemi árverés a 20-as stúdióban. 23.15—0.14: Póttársnőnya.

Bartók rádió

9.08: Nagy siker volt! A Concerto Armonico kamarazenekar

hangversenyei a Magyar Nemzeti Galériában és a Zeneakadémia nagytermében. 10.30: Operarészletek. 11.10: Zenekari muzsika. 12.22: Sebők Erika fuvola-hangversenye a régi Zeneakadémia Liszt Ferenc kamaratermében. 13.05: Csak fiataloknak! 14.00: A kórusirodalom mesterműveiből — Ot motetta. 14.50: Zalán Tibor: Hagyj még időt! Bata Imre könyvszemléje. 15.00: A főszerepben: Simándy József. Puccini: Turandot — háromfelvonásos opera. 17.00: Zenekari muzsika. 18.07: Bartók hazatért... 19.05: Muszorgszkij: Borisz Godunov — Szobajalenet. 19.28: Rameau-koncertek. 20.25: A kényes tehén — A sír mélye. Ambrose Bierce két novelláját Bartos Tibor fordította. 20.55: Fischer Annie zongorázik. 21.58: Geszty Szilvia operáriákat énekel. 22.30: Kritikus füllel.

TV1

9.00: Képujság. 9.05: Tévétorna. 9.10—10.50: Szünidei matiné. 10.50: A bábu. Lengyel filmsorozat. 11.50: Képujság. 17.25: Hírek. 17.30: Reklám. 17.35: Jan a bárkán. NDK film. 19.00: Műsorajánlat. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Pánik az első oldalon. Amerikai bűnügyi tévéfilm. 22.20: Reklám. 22.25: Roxinpadon az 5. Kelet-Nyugat Rockrandevű Wunsiedel 1989. 23.15: Híradó 3.

TV2

17.25: Képujság. 17.35: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: Mozaik. 19.00: Premier. kb. 21.00: Híradó 2. 22.50: T.I.R. Olasz—magyar tévéfilmsorozat. kb. 23.50: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Pánel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gond-

fórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Landscape Channel. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. 16.45: Pindurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. 16.30: Forró drót. 18.30: The Global Chart Show. 19.30: Richard Diamond. Bűnügyi sorozat. 20.00: Turistamagazin. 20.25: Hollywood beltülről. 20.50: Transmission. 21.50: Világhíradó. 22.00: Az 1988-as newporti JVC dzsesszfesztivál. 23.00: Chart Attack. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: A kalyibák asszonyai. 17.10: Alice. 17.50: Teleturisztika. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihenődő. 18.30: Álomváltók. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Hegymászók magazinja. 20.00: Hölgy bársony gallérral. Játékfilm. 21.25: Zene. 21.40: Kerevet. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Océaniques — kulturális magazin. 23.00: Sport és szabadidő. 0.00: Vendégszében Frednél. 01.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyell! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévétolt. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: A vörös hajú Anne. Japán rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Ötletek konyhatündéreknek. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Szép a szerelem a Königssee partján. NSZK zenés film. 13.00: Tévétöltés. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: Az igazi szelleműzők. Amerikai rajzfilmsorozat. 14.30: Boldog napok. Amerikai családorsorozat. 14.55: Az aranylövés. 15.05: Köz-

kórház. 15.50: Pénzügyi tanácsadó. 16.00: Tévétolt. 16.25: Az aranylövés. 16.35: Bonanza. West-ternsorozat. 17.25: Vásárlási tanácsadó. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Boszorkányt szeretek. Vigjátéksorozat. 18.15: Hibbant emberek. Vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Egy Duke ritkán jön egyedül. Akciófilmsorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Fantáziasziget. Amerikai filmsorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Top Job. NSZK—olasz—angol film. 23.30: Hírek, sport, időjárás. 23.40: Playboyok és kalandorok. Amerikai film. 02.10: Műsorelőzetes.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Otthon, édes otthon — sorozat gyermekeknek. 9.00: Nyári program. 15.00: Oktatóműsor. 15.30: Hírek. 15.40: Rádás program. Éjszakai műsor ism. 16.30: Magyar híradó. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-napló 18.05: Számok és betűk. 18.25: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turistáknak. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Sherlock Holmes visszatérése. Filmsorozat. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: Tv-napló II. 21.50: Egyedül mindenki. 22.50: Rádás program. Hírek külföldi turistáknak. 0.50: Hírek. 0.55: A szombati műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.50: Egy szerző, egy film. 21.15: A rózsaszínű. Amerikai játékfilm. 22.45: A szombati műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Karl May indianer Museum

Radebeul 1. DDR

—Arra nem is merek gondolni,
hogy az iskolaév kezdetéig még
két hónap van...

Tlingit — Häupling

Feiert dieses Jahr — am 1. Dezember — 61
jähriges Jubiläum. Seit der Neugestaltung ist die
Besucherzahl bis jährlich etwa 300.000
angestiegen.

—alberich—

Komantschen — Krieger

Prärie — Indianer um 1890

1989. július 7.

D Á T U M

7

APRÓHIRDETÉS

Eladó Toinán, négyszobás, új sor-
házi lakás, garázzsal. Érdeklődni lehet:
Lotz K. u. 8. (Schrick).

Eladó egyszobás üdülőkész Harkányban „Zengő” társasüdülőben. Ér-
deklődni: munkaidőben 06/74/12—
493, 17 órától 74/13—503 telefonon.

Szekszárdon háromszobás családi
ház eladó, garázzsal, műhellyel, mel-
léképülettel. Érdeklődni: Ezerjő u. 56.
Telefon: 14—821.

Kézi kötéshez nyers színű gyapjú-
fonal 400,— Ft/kg-os áron kapható.

Mosott birkagyapjú fonását vállalom.
Rikker János, gyapjúfonó, 7131 Mőzs,
Temető u. 2.

Balatonalmádiban jófekvésű, 801
m²-es telek családi házzal, szőlővel,
pincével eladó. Nyaralónak átminősít-
hető. Érdeklődni: egész nap, Rózsa u.
15. Telefon: 06/80/51—458.

Harkány, Terehegyi út 26. alatt 3
szoba komfortos családi ház 700 négy-
szögöl területtel állattartásra alkalmas
melléképületekkel sürgősen eladó.

Lap- és Könyvkiadó Vállalat

felvételre keres

**marketing szakmai gyakorlattal rendelkező
fiatal diplomás munkatársat.**

Fizetés: megegyezés szerint.
Jelentkezési cím: Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.
Tel. 74/16—277.

Hétről hétre új és más, Skála Szekszárd Áruház

Reklámáron:

Import lepedő: 140 forintért

80 x 150 cm-es frottír fürdőlepedő: 155 forintért

Női pólók több színben: 686 forint helyett 476 forintért

Férfi ingek 309 forint helyett 217 forintért

Egyes társasjátékok és plüss állat-óvoda árendeménnyel.

*

Hideg-meleg konyha III. osztályú áron csak nálunk!

Gyümölcsös sütemények, gyümölcssaláta,

túrós piskótaszelet,

- melegszendvicsek korszerűen.

Előrendelést is várunk!

„Az Ön egészsége nekünk is sokat ér!”

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | 1989. Júliustól—mindörökre

**A százesztendős
jövendőmondó
üzenete**

☉ Nem kerülheted el a fátumot,
Rendeld meg, földi, a Dátumot!

Korondi fazekas

fotó: Kapfinger

Időjárás-jelentés

Túlnyomóan napos, száraz idő várható. A csütörtöknél még időnként élénk északkeleti szél pécsekre tovább mérséklődik.

A legalacsonyabb hajnali hőmérséklet 15 és 20 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet 30 fok körül alakul.

Program és remények

Bushra várva

Az Egyesült Államok elnöke kedden a kora esti órákban érkezik Budapestre, s találkozik Straub F. Brunóval, majd dízscsatorán vesz részt.

Szerdán tárgyal Nyers Rezsővel, Grósz Károllyal, Németh Miklóssal, Szűrös Mátyással, Pozsgay Imrével és az új politikai pártok, szervezetek képviselőivel. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen beszédet mond, várhatóan az Egyesült Államok kelet-európai politikáját, a kelet-nyugati kapcsolatok állását elemezve. Csütörtöknél a reggeli órákban utazik el Budapestről Párizsba, a nagy francia forradalom 200. évfordulójának jubileumi ünnepeire.

Bush látogatása várhatóan Magyarországra irányítja nemcsak az Egyesült Államok, hanem a világ közvéleményének figyelmét is.

A magyar vezetés szándéka, hogy az amerikai elnököt megismertesse az ország helyzetével, reformtörekvéseink céljával, de gondjainkkal is, amelyek megoldásához az Egyesült Államok támogatása nagy fontosságú lehet. Mint egy magas rangú magyar külügyminisztériumi tisztségviselő elmondotta, számítunk arra, hogy a már korábban elvben jóváhagyott preferenciális vámelhárítás, amely elsősorban közvetett hatása révén segíthetne elő az Egyesült Államokba irányuló magyar exportot, a látogatás idején hivatalossá válik. A magyar kormány ugyancsak számít arra, hogy a legnagyobb kedvezményes megítélés elvé-

nek alkalmazása terén gyors előrelépés következik be. Mint ismeretes, a döntés erről már az amerikai kongresszus előtt van. Ugyancsak előrelépést szeretnénk látni az amerikai beruházóknak nyújtott állami garanciák, az úgynevezett OPIC-garanciák biztosításában. Ez is a kongresszus hatáskörébe tartozik, de az Egyesült Államok kormányzata elősegítheti a döntési folyamat meggyorsítását. A tárgyalásokon minden bizonnyal szó lesz az Egyesült Államok keleti partvidékén létesíteni szándékozott magyar képviselő engedélyezéséről is. Ugyancsak terítékre kerül a technológiai transzfer lehetősége, a hazánkkal szemben fennálló korlátozások módosítása. Várható, hogy a látogatás idején több kétoldalú megállapodást és vállalkozási szerződést is aláírnak. Magyar részről számítanak arra, hogy Bush útja elősegíti az amerikai működőtőke beáramlásának meggyorsítását.

A kapcsolatok fejlesztéséhez — magyar értékelés szerint — ma igen kedvezőek a feltételek. Az Egyesült Államok politikai, gazdasági, üzleti körei érdeklődnek és rokonszenvet tanúsítanak a magyarországi reformfolyamat, a pluralista politikai rendszer, a demokratikus jogállam megerősítésére, érdeklődéssel figyelik a piacgazdaság kialakítására irányuló erőfeszítéseket, és kedvező benyomást tett rájuk országunk belpolitikai nyitottsága és nyíltsága. Kedvezőek a fejlesztés nemzetközi lehetőségei is.

Holnapi számunkból megtudhatják,

hogy ki készíti a Tigrismosolyt.

Sikertelen volt a Művészetpolitikai Fórum

Felfüggesztették Aczél György visszahívását

A pécsi Művészetek Házába, szerda este hét órára meghirdetett művészetpolitikai fórum, mely Aczél György kultúrpolitikai munkásságát leti volna hivatott megvitatni, némi közjátékkal kezdődött. G. Molnár Judit művészet-történész, a házigazda intézmény igazgatója közölte, hogy csak a Dunántúli Naplóból értesült a rendezvényről, valamint az úgynevezett háziasszonyi szervezői szerepéről. Az ezekről szóló tudósítás önkényesen jelent meg a napilapban, egyúttal kérte a helyreigazítást, majd a hallgatóság soraiban foglalt helyet.

Dr. Koltai Dénes kandidátus, egyetemi docens, az MSZMP Pécsi Városi Bizottságának első titkára Aczél György munkásságát elemző-méltató vitaindítóját Bencsik István szobrászművész felbeszakította és tiltakozott az alig elkezdődött fórum szünetnapján emlékezés jellegű hangvétele, valamint megszervezésének módja ellen. Elmondta, hogy — dr. Koltai Dénessel is egyeztetett — eredeti el-

képzelésük szerint vezető pécsi művészek és Aczél György részvételével szándékoztak zártkörű vitát folytatni művészetpolitikai kérdésekről, nyilvános fórumról nem volt szó. A sajtó jelenlétében és Aczél György távollétében kiderített vitaesten éppen ezért nem jelent meg a Dunántúli Naplóban előre jelzett résztvevők többsége.

Papp András, az MDF képviselője bejelentette, hogy Aczél György meggyógyulásáig felfüggesztik visszahívási akciójukat, egyúttal jobbábulást kívántak a politikusként.

Ezt követően az értelmet végképpen elvesztett fórum még több, mint egy órára keresztül vergődött a Jupiter-lámpák és a Stúdió '89 kamerája előtt. A befejezés után dr. Koltai Dénes — G. Molnár Judit bejelentésére reagálva — közölte a sajtó képviselőivel, hogy a Dunántúli Naplóban megjelent téves tájékoztatásért a felelősséget magára vállalja.

Böröcz István

Egy kézfogás emléke

A politikus meghalt. Az államférfi, akinek imádatában felnőttünk, akinek megnyilatkozásait lestük, akinek minden szavát Bibliaként olvastuk, akinek — mert így tanították — Magyarország felvirágoztatását köszöntük. Aztán az utóbbi időben más hangok is jöttek. Olyanok, amelyekkel összevetve addigi ismereteinket, nem tudtuk hova helyezni. Hogy kinek van igaza, arról a történelem ítélőszéke dönt.

Most mégis az él — akkor istentűnt — politikusi képe áll előttem. Az emberé, akivel volt szerencsém személyesen találkozni. Érettségi után az idegenforgalmi hivatalnál dolgoztam, az akkor még Keselyűsben álló trófeamúzeum tárlatvezetőjeként. Forró nyár, késő délután volt. A kirándulók már elmentek, tulajdonképpen csak az esti buszt vártam. A múzeum bejáratánál állt a sorompó, ami az alig néhány száz méterre lévő kormányvadászkastélyt volt hivatott megvédeni a hivatlan látogatók elől. A sorompó — Sanyi bácsi — azóta már a végtelen égi vizeken lesi a halakat (akkor nagy pákász hírében állt.) Éppen a varsakészítés rejtelmeibe avatott be, amikor éktelen túlközléssel vagy nyolc-tíz fekete Mercedes állt meg a sorompó előtt. A kipattanó ajtókon elegáns, duzzadó zsebű, öltönyös fiatalberek ugráltak ki, követelve a sorompó azonnali felnyitását.

— Nem lehet azt, kérem — mondta méltósággal Sanyi bátyám. — Csak a Party Pista bá-

csi (akkori országos fővadász, a gemenci kerület vezetője) adhat arra utasítást.

A jólöltözött, erőteljes duzzadó urak hiába próbáltak erőszakoskodni, a sorompó elektromos vezérlésű volt. De mielőtt bármi történt volna, újabb három Mercedes érkezett meg.

Az egyikből Kádár János, az MSZMP KB elsőtitkára szállt ki. Komótosan lépkedett a sorompó felé. Hozzá legközelebb én — a tizennyolc éves suttyó — álltam.

— Jó napot kívánok, Kádár János vagyok — nyújtott kezét.

— Tamási János — szorítottam meg kellő illetődöttséggel a felém nyújtott kezét.

Kádár János továbblépett. Sanyi bácsi megelőzte a bemutatkozást.

— Ismerem én magát, Kádár elvtárs, szeretem is, de érte meg a sorompót, csak a Party Pista bácsi utasítására nyithatom ki — mondta, miközben kezét szorította az ország akkori első emberével.

— Biztos igaza van — nevette el magát Kádár János. Addigra motoron odaérkezett az egyik erdőszél, sűrű elnézést kérve, hogy a telefon elromlott, azért nem tudták idejében értesíteni a sorompórt. Eddig a történet, amiből tanulságot nem kell levonni. Pusztán adalék egy politikusi életéből — akinek nevével a jövőben bizonyára sokan fognak takarózni — és akinek történelmi szerepét, életét értékelni még adósnak a történetírás.

— Tamási —

Torzulás és utópia

Modellmásolás helyett más modellek

A magyar és lengyel belpolitikai fejlemények jól példázák, hogy a sztálinista és neosztálinista típusú szocializmus teljesen lejáratódott — állapítja meg Oleg Bogomolov akadémikus a Moszkovszkije Novosztij című lapban. A szerző megállapítja, hogy a sztálinista modell válsága több évtizede tart. A rendszer mára teljesen kilátástalanná vált. A legjellemzőbb tünetek között említi az akadémikus a szocialista országok technikai lemaradását a Nyugat mögött, a gazdasági növekedés megtorpanását, a krónikus hiányt és az inflációt. Mindehhez társul a párt- és állami apparátus nehézsége és a bürokrácia, az állampolgár függő, alárendelt szerepe. A szocialista országok egy részében, köztük a Szovjetunióban erős a törekvés, hogy megszabaduljanak a torzulásoktól és az utópiától, visszatérjenek azokhoz az elvekhez, amelyeket Lenin halála előtt fogalmazott meg — hangsúlyozza Bogomolov. Emlékeztet arra, hogy 1956-ban Magyarországon, 1968-ban Csehszlovákiában és 1980-ban Lengyelországban kísérletet tettek a tár-

sadalmi megújítására, azonban ezeknek a negatív jelenségekkel is kísért folyamatoknak erőszakkal vetettek véget. Most mégis ezek az események szolgálhatnak a mostani átalakítási folyamat előzményeül.

Az akadémikus szerint a Szovjetunióban zajló perestrojka jótékony hatással van a szocializmus megújítására irányuló kísérletekre. A szocialista országok az átalakítás során a Szovjetunióhoz hasonló gondokkal találkozhatnak, mivel a háború után jórészt kritikátlanul másolták a szovjet modellt. Ugyanakkor nem minden szocialista országban következetes az átalakítás. A legutóbbi példát a kínai események szolgáltatják. Nem lehet kizárni, hogy Kínában a múltéhoz hasonlóan időleges visszarendeződés következhet be.

A szocialista országokban felhalmozódott súlyos problémák egyértelművé teszik: nincs más választás: radikálisan át kell alakítani a jelenlegi társadalmi rendszert. Ez objektív szükségszerűségként jelentkezik, függetlenül attól, hogy az adott ország társadalmi és vezetői felismerte-e vagy sem — mutat rá végezetül Bogomolov.

Magyar filmek fesztiválon

Az Eldorádótól a női alkoholizmusig

Ezekben a napokban kilenc magyar filmet mutatnak be, illetve mutattak be francia, cseh-szlovák, valamint szovjet kulturális központokban és filmfesztiválokon.

A párizsi Nemzetközi Filmközpontban Enyedi Ildikó: Az én XX. századom című filmjét szerdán vetítették le a nagyközönség számára.

Karlovy Vary-ban a főiskolás filmek fesztiválját július 6—10. között rendezik meg. Magyarországot Wermer András: Gigi, Pacskovszki József: Zafir és Böszörményi Zsuzsa: Mozaikok a női alkoholizmusról című produkciója képviseli.

A Moszkvai Nemzetközi Filmfesztiválnak az idén július 7. és 18. között ad otthont a szovjet főváros. A versenyre Jancsó Miklós: Jézus Krisztus horoszkópja című alkotását hívták meg. A „Panoráma” szekcióban Enyedi Ildikó Párizsban is „fellépő” filmjét. Az én XX. századom szerepét majd, az információs szekcióban pedig Bereményi Géza: Eldorádó, Szabó István: Hanus-sen, valamint Dárday István: Szalay Györgyi: A dokumentátor és Kósa Ferenc: A másik ember című produkcióját vetítik le. A fesztiválra meghívták a bemutatandó filmek rendezőit, valamint színészeket és filmszakembereket is.

Halálos balesetek

Balatonrendesen Kacsó Antal 72 éves nyugdíjas, budapesti lakos személygépkocsijával egy másik személyautónak ütközött, és olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy kórházba szállítás után meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint Kacsó Antal megsértette a megfordulás szabályait.

A Nagykanizsai Sörgyári csírázóató helyiségében munkavégzés közben Germán László 35 éves gépkezelő nagykanizsai lakost az általa vezérelt forgatógép egy tartóoszlophoz szorította, és a szerencsétlen ember olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy kórházba szállítás után meghalt. A baleset okát vizsgálja a rendőrség.

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Tóth Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Torontó). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröcz István, Gadó György, Kapfinger András, Gyóffy Árpád, Mátay Mónika, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Székhely: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjesztés: Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900. közvetlenül vagy postautalványon, valamint áttalálással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy hónapra 115,— Ft, negyedévre 345,— Ft, fél évre 690,— Ft, egy évre 1.380,— Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864-9170